

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din. Za Italijo 40 Din, za Ameriko 1 dolar.

Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo št. 12, I. nadstr.

Stanko Premrl:

Liturgične razvade na naših korih.

Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo že skoraj 50 let deluje v ta namen, da bi se cerkvena glasba pri nas vršila po določenih sv. Cerkve, v smislu njenih zapovedi in ukazov. In to delo, hvala Bogu, tudi ni bilo zastoj; rodilo je lepe uspehe, lepe sadove ponekod vzornega, na splošno pa precej urejenega bogoslužja.

Pač je tekom vojske tudi naša cerkvena glasba tuintam nekoliko opešala. Marsikje ni bilo dovolj pevskih moči, ki bi izvajale cerkveno petje kolikor mogoče dobro in natančno; drugod so pogrešali organista, oziroma pevovodjo in so bili pevci prepuščeni sami sebi; ponekod so tudi cerkveni predstojniki pod vplivom neugodnih razmer postali glede cerkvene glasbe nekoliko vnemarni in malobrižni. Vse te okoliščine cerkveni glasbi gotovo niso bile v korist. Vendar po vojski so se cerkveno-glasbene razmere polagoma zopet urejevale in spravile v čim možno prejšnje stanje.

Žal pa da raznih razvad in nedostatkov po naših korih tudi danes ne manjka. Cerkveni pevovodje si dovolijo to in ono, kar ni prav. N. pr. zapoje med slovesno latinsko mašo kako slovensko pesem — kaj to! Ali hitro porecitirajo introit ali kak drug spev, ga magari tudi izpustijo — že velja! Ali so pesmi pri tihih mašah vse za tisti dan, za god kakega svetnika ali drugo posebno priliko primerne ali ne, kdo se bo za to menil! Mašna pesem, par neizogibnih Marijinih, morda tudi kaka evharistična — tako približno se sestavljajo sporedi. Še danes nosijo nekateri cerkveni pevovodje na kor arije iz čisto posvetnih oper, semtertja slišimo peti odstavke iz raznih oratorijev ali pesmi z malo cerkvenimi in za bogoslužje primernimi besedili. Eno takih je Volaričev »Gospodov dan«, ki se pričinja takole:

Kako je pokojna vsa vas in ravan!
Ta mir je slovesen, Gospodov je dan.
Na vzhodu se sveti, viola dehti,
čebela se vzbuja, škrjanček žgoli.

To besedilo vsaj za sv. mašo prav gotovo ni prikladno. Ravnotako dobe organisti tuintam »pod roko« kake pesmi, od škofijskega ordinariata neodobrene — hitro po njih, bodo že dobre! Pa niso vselej! Tudi je treba dalje obsoditi razvado, ko ponekod spravijo na kore kako godbo, ali na lok ali na pihala, pa ti mesto petja, za službo božjo primerne, igra taka godba med sv. mašo kakor v kakšnem koncertu, samo, da je nekaj muzike; ali se vjema s službo božjo ali ne, po tem ne vprašajo. Tudi orglanje pri črnih mašah — v kolikor ne spremlja petja — je prepovedano. Pa se marsikje za to prepoved ne brigajo. Marsikateri organist pravi, da župnik tako hoče in mora on (organist) ubogati. Krivdo nosi v takem slučaju seveda cerkveni predstojnik.

Še eno razvado hočem omeniti, ki datira iz najnovejšega časa in me je posebno osupnila. Na nekem večjem, boljšem in uglednem koru¹ je prišlo pevovodij na misel, da je pri slovesni maši, in sicer pri »žeganju«, vzel mesto pravega, predpisanega graduala kar meni nič, tebi nič skladbo z drugim besedilom, in ki sploh ni gradual. Dotični Chlondovskega motet bi bili lahko izvajali po prej recitiranem ofertoriju, pa so raje vzeli za ofertorij Wagnerjev Jubilate, ki se — mimogrede povedano — že nekoliko prepogosto čuje in bi bilo dobro, ga za nekaj let odložiti z repertoarja.

Ta zadnje omenjena razvada, da jemljejo mesto pravega graduala drugo skladbo (tudi Regina coeli so že nekje vzeli za gradual!), se zadnja leta širi od kora do kora in se gg. pevovodjem kakor tudi gg. cerkvenim predstojnikom zdi, da je tako vse v redu. A ni, ker pošteno nasprotuje cerkvenoglasbenim predpisom.

Cerkvenoglasbeni predpisi (glej Motu proprij Pija X.) določajo, da se smejo pri slovesni maši peti samo besedila, ki spadajo k dotični maši in ki jih mašnik pri oltarju tisti dan bere; izjema je le pri ofertoriju, v toliko, da smemo po recitiranem ofertoriju peti kak primeren motet, in po povzdigovanju, ko je dovoljeno po koralnem Benedictus peti kak evharistični motet, če se s tem sv. opravilo ne zadržuje.² Glede graduala določa naša škofijska okrožnica: »Graduale, trakt in sekvenca se morajo docela peti ali vsaj recitirati.«

Tudi ni bilo do danes in tudi danes ni v cerkvenoglasbenih krogih nobenega dvoma o tem, kaj naj se poje kot graduale. V raznih cerkvenoglasbenih listih, in tudi v našem »Cerkvenem Glasbeniku«, se je pač več-

¹ Imena danes še ne povemo, a ga bomo drugič gotovo, če današnji članek ne bo zalegel. Enako imena tistih korov, ki to razvado posnemajo.

² Zadrževanje službe božje z dolgim orglanjem ali s petjem kakih predolgih, oziroma celo neprimernih in nepredpisanih skladb je tudi nelep liturgična razvada. V nekem kraju so pri umestitvi župnika in vpričo slovesni sv. maši prisostvujočega škofa začeli mesto komunije peti neko dolgo, neprimerno skladbo, tako da je pri oltarju vse zastalo in so škof, zgražajoč se, rekli, naj župnik kar Dominus vobiscum zapoje... Je skoraj smešno, pa hkrati žalostno. Oj ti organisti, še raje pa drugi nebodijhtreba dirigente, kaj vse zagreše!

krat razpravljalo o sekvencah in zlasti o sekvenci »Dies irae«, ali naj se poje cela, ali smemo kaj izpustiti in koliko. Tudi v tem smo si na jasnem in se držimo razlage, da se pri sekvenci »Dies irae« pojo prva kitica in zadnja prav gotovo, vmes pa še tiste, ki izražajo prošnjo za rajne. Kako naj se poje gradual, o tem se ni razpravljalo nikoli, ker ni bilo treba. Vsi vemo in smo se vedno tega držali, da se vsi spremenljivi spevi: introit, gradual, ofertorij in komunija morajo pri slovesni maši peti ali vsaj recitirati. In po enkrat petem ali vsaj recitiranem gradualu se ne poje kot gradual nobena skladba več.

Ali naj začnemo danes kratkomalo omalovaževati cerkvenoglasbene predpise in se zanje ne več brigati? Ali naj v cerkvi pojemó in godemo, kar nam ravno na misel pride, ali naj hlastamo le za zunanji učinki? Ali se ne pravi to rogati se vsemu, skoro polstoletnemu, tako vnetemu in dosledno vztrajnemu delu našega in drugih Cecilijinih društev? Ali ne vede taka pot k razsulu prave cerkvene glasbe?

Če bi se glede petja graduala ta ali oni izgovarjal, da nima primernih, lepih in slovesnih skladb, bi mu že spričo krasnih, klasičnih Anton Foersterjevih gradualov ali pa spričo jako lepih in praktičnih Griesbacherjevih v tem ne mogel prirediti. Dobe se pa še druge tovrstne figuralne skladbe. In tudi kaj novega smo skladatelji pripravljene zložiti, če nas kdo za to naprosi, magari tudi z orkestrom. Kaj pa koralni graduali? Ali niso ti višek koralne lepote, koralne umetnosti? Ali jih kaj poznate? Ali bi ne segli semtertje tudi po njih? Kakšen neizrečeno velik vtis je napravilo ravno petje koralnega graduala ob neki priliki v Klosterneuburgu, ko so sicer izvajali znamenito instrumentalno mašo, menda nekega dunajskega klasika, o tem bi vam vedel podrobno povedati g. kanonik dr. Kimovec, ki je takrat pri tisti maši sodeloval.

Zato proč z razvado, ki se pri nas utihotaplja glede petja graduala! Proč tudi z drugimi gori naštetimi razvadami! Držimo se cerkvenoglasbenih predpisov!

Fr. Ferjančič:

Pri peti maši med „Pater noster“ in „Agnus dei“.

Tovariš-duhovnik mi je rekel: »Tvoje cerkvenoglasbeno liturgiko sem prebral in našel sem v njej marsikaj; tega pa le nisem našel, ali naj se pri peti maši po očenašu pa do »Agnus Dei« orgla ali ne?«

Res, da o tem v svoji liturgiki nisem razpravljaj, to pa zaradi tega ne, ker nimamo o tem nikakega cerkvenega predpisa. Kar zadeva črne maše in pa maše ob onih adventnih in postnih nedeljah, ob katerih je orglanje dovoljeno samo za spremljevanje petja, je nadvse gotovo, da se pri teh petih mašah po očenašu nikakor ne sme orglati. Pri vseh drugih

slovesnih in petih mašah pa se samo ob sebi umevno po očenašu sme vsekdar orglati, kajti če je po splošnih cerkvenih predpisih (Caer. ep. 1. 28.) dovoljeno orglanje celo med povzdigovanjem (samo v naši škofiji zabranjuje to okrožnica o cerkveni glasbi iz leta 1914.), je gotovo še toliko bolj dovoljeno orglanje po očenašu. Sicer pa tudi ni nobenega vzroka, zakaj bi ne bilo dovoljeno, kajti pri peti maši je orglanje prepovedano samo takrat, ko pred oltarjem poje celebrant ali dijakon ali subdijakon.

Zato pa vidimo, da je v tem oziru praksa zelo različna. V naši stolni cerkvi n. pr. ni g. Foerster po očenašu nikdar orglal; ravnotako ne orgla tudi g. Premrl, in po teh zgledih se ravnaajo tudi drugi naši organisti. Drugod po svetu pa po očenašu večinoma orglajo. Ko sem bil ob Palestininini in Orlandovi tristoletnici v Regensburgu, je stolni organist Renner mlajši pri škofijski pontifikalni maši po očenašu orglal. Isto sem našel tudi v Monakovem, v Sekovi in drugje.

Kako pa je prišlo do tega, da se je orglanje po očenašu marsikje opustilo? Vzrok je čisto enostaven. Pred vsem je ona doba med očenašem in »Agnus Dei« silno kratka in se marsikomu ne zdi vredno pričeti kak preludij. Pri drugih pa je vzrok ta-le: Ker se mora ono preludiranje navezati na zadnji koralni odgovor »Sed libera nos a malo«, ter se mora v istem koralnem duhu nadaljevati, obenem pa mora ta preludij vpeljati mašnika k naslednjemu »Per omnia saecula saeculorum«, ni to tako lahka naloga, da bi jej bil vsak organist kos. Radoveden sem, koliko je organistov, ki bi v onih par taktih po očenašu znali res kaj pametnega povedati na orglah, zlasti ker morajo biti pripravljeni ekstemporirati v kateremkoli tonovem načinu, ki se ga slučajno mašnik takrat poslužuje. Zato pa so ono preludiranje po očenašu rajši opustili.

Prej omenjeni duhovnik se je izrazil, da se mu zdi mučno, ako takrat po očenašu orgle molče. Meni nasprotno bi se zdelo mučno, ako bi takrat organist na orglah prazno slamo mlatil, in še mučneje, ako bi ne nehal točno o pravem času ter bi s svojim preludiranjem službo božjo po nepotrebnem zadrževal.

Konec vseh koncev je torej ta-le: Pri peti sv. maši je orglanje po očenašu vseskozi dovoljeno; odsvetovati pa je ono orglanje takemu, ki bi ga ne mogel izvršiti pravilno. Sicer pa je pametno, ako se organist v tem oziru ravna po želji svojega cerkvenega predstojnika.

Fr. Ferjančič:

Še enkrat o Premrlovih „Mašnih“.

Kritike načelno ne pišem rad in ako bi me kdo naprosil zanjo, bi mu skoro gotovo ne ustregel. V tem slučaju pa bodi izjema! Od nikogar naprošen, popolnoma iz lastnega nagiba pošiljam te vrstice »Cerkvenemu Glasbeniku«, da jih priobči, ako se mu zdi vredno. Sicer pa to ne bo

bogvedi kako natančna kritična analiza skladeb, temveč le moje osebno mnenje o Premrlu in njegovih skladbah.

Kot človek nima Premrl s svojim blagim značajem gotovo nobenega nasprotnika; kot skladatelj pa jih menda ima nekaj, vendar — kakor vse kaže — se tudi njihovo število v novejšem času čezdalje bolj krči. Nismo pa še pozabili one dolenske »enciklike« žalostnega spomina, ki je bila v prvi vrsti naperjena proti Premrlu. Nikdar ne bom pozabil tudi one naravnost bedaste izjave, ki sem jo pred leti čul na lastna ušesa, da bi namreč škof moral Premrlu prepovedati komponirati! No, takih drakonskih ukrepov nasproti skladateljem naši škofje ne izdajajo, pa jih ni izdala tudi nobena sinoda in noben parlament; zato pa Premrl mirno nadaljuje svojo kompozitorsko pot in se za tako nasprotovanje meni tako malo, kakor se visoko gori na nebu malo zmeni luna, ako slučajno bevska kak psiček proti njej.

Po mojem trdnem prepričanju je Premrl res skladatelj po volji božji kot malo takih, in piše svoje skladbe tako, kakor mu narekuje srce. Piše pa s tako samozavestjo ter s tolikim poznavanjem harmonije, kontrapunkta in nauka o kompoziciji, da daje lahko vsekdar in vsakomur odgovor o vsem, kar napiše. Da pa ne piše v nekdanjem Riharjevem slogu in tudi ne v slogu poznejših cerkvenih, tako imenovanih »cecilijanskih« skladateljev, temu je kriva njegova velika glasbena izobrazba. Učil se je glasbe na dunajskem konservatoriju, in na Dunaju je imel več let priliko poslušati najmodernejšo glasbo. Zato bi bilo res pravo čudo, ako bi se ga ta modernizem čisto nič ne prijel in bi se to ne razodevalo tudi v njegovih skladbah. Kljub vsemu modernizmu pa zna Premrl v svojih skladbah tako mojstersko ubrati narodno struno, kakor malokdo drugi.

Tak je torej Premrl in s tega stališča je treba presoјati tudi njegove kompozicije.

Glede njegovih »mašnih« moram ga tudi jaz najprvo nekoliko ošteti, ker z dvakratnim enakim nadpisom »Deset (10) mašnih pesmi« je mene — kakor tudi najbrž še koga drugega — pošteno zvodil za nos. Ker je namreč prva zbirka »mašnih« že davno pošla, a je nato izšla zbirka z enakim nadpisom, smo menili, da je to samo ponatis prve zbirke. Zato sem bil ne malo presenečen, ko sem vzel v roko novo partituro in sem zapazil, da je nadpis sicer isti, vsebina pa popolnoma druga kot v prvi zbirki. Tej zmoti bi se dalo lahko izogniti, ako bi druga zbirka imela drugačen nadpis ali pa drugačno število skladeb. No, pa to je postranska reč in jaz sem te zmote le vesel, ker me druga zbirka še mnogo bolj zadovoljuje kot prva.

Sicer sem že prvo zbirko »mašnih« pozdravil z velikim veseljem. Kako krasna je v prvi zbirki n. pr. številka 3, kako ljubka številka 8! Mojemu okusu ugaja iz prve zbirke prav posebno številka 6. Pred mnogimi leti, ko menda partitura še ni bila izšla, sem ono 6. številko prvič slučajno slišal v ljubljanski stolnici. Odkrito priznavam, da me je zlasti

drugi del te skladbe silno ganil in mi je več dni šumel po ušesih. Da, onega odstavka »Grešnikov se nas usmili« ni po mojem mnenju še nihče naših skladateljev tako mojstersko pogodil, kot Premrl v omenjeni številki. To je res glasba, ki prihaja iz srca in sega globoko v srce.

Ko sem bil še na deželi, so tudi preproste pevke znale ceniti vrlino Premrlovih skladb; o kakem večjem prazniku so pevke same izrazile željo, da bi peli katero izmed Premrlovih »mašnih«, ki se glase mnogo veličastneje kot druge navadne mašne. Takrat seveda smo imeli na razpolaganje samo prvo zbirko »mašnih«.

Kaj pa naj rečem sedaj o novi, drugi zbirki? Ako so se mi v prvi zbirki nekatere »mašne« zdele manj praktične in manj porabne, moram pa o drugi zbirki z veseljem priznati, da so dobro porabne vse, od prve do zadnje, četudi morda ne vsaka za vsak zbor. Veliko dušnega užitka ima, kdor že samo pregleduje in igra te izborne skladbe; človek res ne ve, kateri izmed njih bi dal prednost. Toda oglejmo si jih na kratko kar po vrsti!

Številka 1. v C-duru je jako krepka in hvaležna skladba; pričinja zbor »unisono« z orglami, nadaljujejo soprani — ob lahnem orgelskem spremljevanju, nato pa slovesno zagrmí ves zbor v polnih akordih, mestoma petero- in šesteroglasno z veličastnim sklepom. Kolika raznoličnost v tako kratki skladbici!

Številka 2. je krasna skladba v milem E-molu. Zato pripravna zlasti za postni čas.

Številka 3. v B-duru se glasi zelo krepko in jo bodo radi peli. Za prvi glas ni v tej, kakor tudi v vseh drugih »mašnih«, nobenih posebnih težav; težja naloga pripada drugim spremljajočim glasovom, ker ima ista melodija v drugič drugačno, umetnejšo harmonizacijo. Ob koncu prvega dela je spretno vpeljana napolitanska seksta. V drugem delu se zopet lepo vrsti dvoglasni ženski zbor z dvoglasnim moškim zborom, na kar ves zbor zaključi spev v veličastnih akordih.

Številka 4. v H-duru je jako krasna skladba, zahteva pa zlasti v drugem delu skrbne priprave. Konec je veličasten in na videz težak, toda ako natančneje ogledamo, kako postopajo alt, tenor in bas večinoma v sekundnih intervalih, vidimo zopet spretno roko mojstra Premrla, čigar posebnost je v tem, da vodi posamezne glasove samostojno, a vendar na tak način, da jim kolikor moč olajša njihovo nalogo.

Številka 5. v ljubkem As-duru je posebno nežna in bo morda med vsemi številkami še najbolj ugajala; zlasti triglasni ženski zbor v drugem delu je tako priprost in vendar tako prisrčen, da se bo gotovo vsakemu prikupil.

Štev. 6. v F-duru se zdi, da je med najtežjimi v zbirki. Glasovi gredo zelo narazen, a so kljub temu spretno izpeljani, da ne povzročajo prevelikih težav. Harmoničnih trdot v tej skladbi tudi ne manjka. Konec pa je zelo sijajen ter nam — seveda le od daleč — kliče nekoliko v spomin veličastni konec Marijine »O sanctissima«.

Številka 7. v D-duru se je tudi zelo posrečila. V nekaterih taktih drugega dela se poslužuje skladatelj vzporednih oktav med sopranom in tenorjem ter med altom in basom. Tako postopanje v paralelnih oktavah se tudi sicer v Premrlovih skladbah pogostoma nahaja. Konec te skladbe je jako mogočen.

Številko 8. v G-duru bi kritiki še pred nedavnim časom obsodili na dno pekla, ker v prvem, kakor tudi v zadnjem sistemu postopata tenor in bas skozi par taktov v samih čistih vzporednih kvintah. In vendar je ta številka jako efektivna skladba ter se one paralelne kvinte v zvezi s sopranom in altom nikakor ne slišijo slabo. V srednjem delu je mičen triglasen stavek, ki ga tvorijo sopran, alt in tenor.

Številka 9. v F-duru je zelo lepa in ne posebno težka. Ugajala bo pevcem in poslušalcem že zaradi tega, ker med posameznimi glasovi ni velika razdalja, temveč se kolikor moč skup drže. Zanimivo-originalno je obdelal skladatelj zlasti poslednjo vrsto.

Zadnja, 10. številka, slovesno zaključuje vso zbirko. V C-duru se zbirka pričinja, v C-duru se tudi konča. Glavni motiv te številke so porabili sicer tudi že drugi, toda Premrl ga tu zanimivo po svoje obdeluje. Za mično razliko je zopet poskrbel z vmesnim dvoglasnim stavkom med tenorjem in basom ter s tem, da je prvotni štiričetrtinski takt proti koncu izpremenil v tripolovični takt, v katerem se spev veličastno konča.

To je torej površno označena vsebina najnovejše Premrlove zbirke »Mašnih pesmi«, ki je bodo naši pevski zbori gotovo zelo veseli.

Nekaj pa bodi z vso resnobo povedano našim organistom in cerkvenim pevcem: Nihče naj si ne drzne, peti Premrlove skladbe »prima vista« ali brez zadostne priprave, ker bi se sicer Premrlovi umotvori izprevrgli v pomilovanja vredne karikature. Če katere skladbe, zahtevajo gotovo Premrlove skrbne priprave in temeljitega naštudiranja. Kjer pa ima pevski zbor dober glasovni material ter dobrega, pridnega dirigenta, ki ne štedi s pevskega materiala, tamkaj bodo Premrlove »mašne« — o tem sem prepričan — dosegle najlepši uspeh.

Rihard Orel:

Tečaj organistov in pevovodij v Gorici.

»Prosvetna zveza« je lani na sestanku organistov in pevovodij ustanovila svoj »Pevski oddetek«. Ta ima namen organizirati in voditi vsa včlanjena pevska društva, skrbeti za cerkveno glasbo in podpirati organiste v njih delovanju in stremljenju. Kmalu za ustanovitvijo »Pevskega oddelka« se je ustanovil tudi zbor »Mladiki« v Gorici, ki je že v prvih svojih nastopih pokazal, da se bo dvignil na lepo višino ter da bo mogel tako tudi podajati in izvajati težje zборе in s tem tolmačiti občinstvu in seznanjati ga z novjšimi slovenskimi glasbenimi proizvodi. Meseca oktobra lanskega leta je ta zbor prvič nastopil in je to leto dal več dobro uspelih koncertov.

Pevski oddetek si je nadel še neko drugo odlično in težko nalogo, za koje udeleževanje je bilo treba precejšnjih žrtev in organizatorične sposobnosti. Organiziral je

izborna uspeli 14dnevni tečaj organistov in pevovodij v Gorici. Pobuda za ta tečaj je bila podana že lansko leto, ko se je o priliki ustanovitve tega oddelka vršil enodnevni sestanek organistov, na kojem so bila razna glasbeno-strokovna predavanja. To je dalo povod pobudi in zanimanju za podobne prireditve in zamišljen je bil tečaj za prihodnje leto v večjem obsegu. Še tekom zime sta neumorna organizatorična delavca Tone Sever in David Doktorič, naša znanca na polju glasbe, osnovala načrt za glasbeni tečaj organistov in pevovodij. Zagotovila sta si sodelovanje priznanih in odličnih glasbenikov in udejevala načrt.

Tečaj se je vršil v dneh od 27. julija do 8. avgusta v tukajšnjem Alojzijevišču, ki razpolaga z lepo predavalno dvorano, v kateri so bile postavljene velike, široke klopi. Za praktično razlaganje predavanega sta bila na razpolago dva instrumenta: klavir in harmonij, kakor tudi z notnim črtovjem opremljena šolska tabla.

Slušatelji tečaja so imeli v Alojzijevišču proti primerni odškodnini hrano in stanovanje. Prostori, ki so služili med letom učeči se mladeži, so sprejeli sedaj odrasle mladeniče in zrele može.

Že v nedeljo 26. julija popoldne so začeli dohajati udeleženci in predavatelji. Oficialna otvoritev je bila ob 7. zvečer. Načelnik pevskega oddelka g. D. Doktorič je pozdravil navzoče predavatelje in udeležence ter dal slednjim navodila za prihodnji dan.

Vseh slušateljev je bilo prijavljenih 22. Med temi so bili: 1 župnik, 1 bogoslovec, 1 šolska sestra, 2 gojenki klavirskih šol, ostali pa sami organisti.

Predavatelji so bili: Prof. in skladatelj Emil Adamič, ki je poučeval glasbeno teorijo po Battkeju (dnevno 1 uro) in bil izvoljen tudi voditeljem tečaja; prof. in pevovodja Srečko Kumar, ki je poučeval pevovodstvo (dnevno 1 uro); prof. Frida Ščekova je poučevala teorijo petja in izobrazbo glasu (dnevno 1 uro); glasbenik Rihard Orel je poučeval harmonijo in kontrapunkt (vkup dnevno 2 uri); glasbenik Ivan Grbec glasb. oblikoslovje (vkup 6 ur); gg. Doktorič in prof. Terčelj koral oz. liturgiko (vkup 6 ur); Tone Sever glasbeno zgodovino (dnevno 1 uro). Zadnji dve uri je prevzel g. Grbec in predaval novejšo slov. klavirsko literaturo, na klavirju pa je praktično demonstrirala predavano snov gđ. pianistka Gita Bortolotti.

Tečaj je pričel v ponedeljek ob 8. uri s harmonijo (Orel), ki se je nadaljevala vse dneve po eno uro. Predaval je po praktično zasnovanem načrtu sledeče: Kot uvod kratek zgodovinski očrt. Potem nekoliko ponovitve o lestvicah in razlikih. Lestvični trozvok v duru in molu. Konsonance in disonance. Pravilni in napačni postopí. Večpomembnosti akordov. O zmanjšanem trozvoku. Vodilni ton. Zvečani trozvok in njegov razvez. Početne vaje v generalnem basu. Trozvok in njegovi obrati. Obravnava vsakega posebe. Vaje v generalnem basu. Septakord z vsemi obrati. Sklepi. Popolni, nepopolni, avtentični in plagalni. Varalni sklepi. Postranski septakordi in njih razvez. (Radi pomanjkanja časa se je obravnaval samo oni na I. stopnji.) Nonakord, undecimni in tridecimni akord. Splošni pojmi. O zadržkih na splošno. Ležeči ton. Uvod v modulacijo. Sorodnost intonacij. Modulacija po raznih načinih, pričenši od najbolj enostavnega. Teoretično in praktično na klavirju demonstriral itd. — Učna snov je bila jako skrajšana. Predavalo se je splošno tako, da so mogli slediti vsaj povečini vsi.

Iz kontrapunkta se je obravnavalo sledeče (Orel): (Prvotno je bil določen ta predmet samo na 6 ur, ampak zanimanje zanj je postalo med slušatelji tako, da so poslali k seji docentov svojega zastopnika, ki naj bi izposloval, da se bo ta predmet poučeval tudi v drugem tednu. Se je ugodilo.) Obravnaval se je samo enojni kontrapunkt. Kratek zgodovinski očrt. Pojem kontrapunkta. Nota proti noti. Osnovna pravila. Strogi in prosti stavki v kontrapunktu. Ligature v dvoglasnem stavku in sicer z dopolnilnimi notami. Kontrapunkt v sinkopah in prostih zadržkih. Štiri note proti eni. Prosti kontrapunkti te vrste. Mešani kontrapunkti v troglasnem stavku. Četeroglasen kontrapunkt. Nekoliko o imitaciji. Vrste imitacije.

O glasbeni teoriji po Battkeju je predaval g. Adamič sledeče: Ritem in melodijo. Takte 2, 3, 4, 5, 6 delne. Taktiranje. Notni sistem (črtovje), note, ključje.

Četrtnsko noto s pavzo. Diktat. Predtakt, enoglasen, dvoglasen (z obema rokama ga markirati). Klavijaturo. Solmizacija: nemško-italijansko. Intervale. Tonalnost. Diktat (melodičen). Ritmičen diktat. Osminsko noto in pavzo. Vezej. Ritmične vaje, Grupiranje. Trozvok — durov in molov. Transponiranje melodično in ritmično. Tempo. Metronom. Podaljšanje not s piko. Intervale, diktat, cele in poltone, ♯ × ♮ ♭ ♯. Enharmónio. Ritmično gimnastiko. Pomen Delaycrozejeve metode. Konstatiranje muzikalnosti. Vaje v ritmični gimnastiki. Krom. skalo. Enharmónio skalo. Alterirane intervale itd.

Pevska teorija in izobrazba glasu (gdč. Fr. Šček). Predavala je sledeče: Zvok. Anatomijo pevskega organa. Resonanco in sozvočne glasove. Vokalizacijo. Mol-glasovni obseg. Vaje s tercami. Prvo dihalno vajo brez petja. Anatomijo dihalnih organov. Registre. Stockhausenove vaje za registre. Mutacijo in pevski pouk. Vokalizacijo vaj v kromatičnih postopih. Moč tona. Nastavek na vseh vokalih. Higieno pevskega organa. Vokalizacijo Adamičevih: Čolnar, Vesela pesem, Uspavanka.

Iz glasb. oblikoslovja je g. Grbec podal: Kako povzdigniti pesem do umetniške višine. Analizo motivov v dinamičnem ter agogičnem svojstvu in transcedentalni njegov pomen. Akustičnost naših pevskih dvoran. Refleks tonov. Različnost motivov. Pravila, ki se iz njih spozna, kje je končni motiv. Uporabo loka. Moški in ženski konec motivov. Fraziranje melodično praznih misli. Kombinirano dinamiko. Analizo pesmi. Merjenje taktove vrednosti.

Glasbena zgodovina (g. Sever). Dvojna razdelitev glasbene zgodovine. Postanek glasbe v pradobi. Glasba pri Egipčanih in Grkih. Nastop krščanstva. Ambrož, Gregorij Vel. Razvoj notne pisave. O postanku večglasja. Polifonija, homofonija. Nizozemska doba. Benetke. Rim. Palestrina. Reforma cerkvene glasbe po Wittu. Reforma opere. Nastop romantike. Razlika med klasiki in romantiki. — O petju pri poganskih Slovanih. Pesem pri starih narodih kot praktično sredstvo. Sv. Ciril in Metod, šole. Petje v teh dobah do 1550. Postanek narodne pesmi v tej dobi. Viri slov. petja do reformacije. Trubar in sotrudniki. Postanek slov. protestantske pesmi. Svetna in cerkvena glasba. Razvoj cerkvene pesmi od XIX. toletja do danes. Praktično navodilo o cerkvenem petju. Svetna narodna pesem v XVIII. stol. Doba Novih akordov. Slov. klavirske skladbe in solospevi.

Zadnji dve lekciji iz tega predmeta je prevzel g. Grbec in predaval o značaju novejših klavirskih skladb in solospevih. Gdč. pianistka Bortolotti je to praktično proizvajala na klavirju. Obravnavale so se sledeče skladbe za klavir: I. ura: V. Mirk, Capriccio; R. Orel, Scherzo iz Cis mol Sonate; Bravničar: Studija in Scherzoso; Chopin: A-dur Poloneza. II. ura: J. Ravnik: Moment, Večerna pesem; Brahms: Scherzo iz F-mol Sonate; Chopin: Etude, E-dur, E-mol.

O dirigiranju je predaval g. Kumar sledeče: Splošna navodila za idealnega dirigenta. Taktiranje dvo- in trodelnih stavkov. Ritmiziranje Žgančevih pesmi. Priprava treh Žgančevih nar. pesmi za akademijo. Vaje v dirigiranju. Snov: Adamič, Otroške pesmi. Pripravljanje okteta za akademijo. Dirigiranje Adamičevega otroškega zbora: Krist je vstal. Hospitacija slušateljev tečaja pri generalni vaji učiteljskega pevskega zbora. Dirigiranje Žgančeve Dil, dil duda. Cin, cin, cvrgu dan.

O koralu je predaval g. Doktorič sledeče: Koralna notacija. Razne skupine not in njih imena. Ritem mašnih odgovorov in koralna sploh. Zgodovina do Gregorja Vel. Apostolska, poapostolska in klasična doba. Oblike koralnih napevov. Shematični in prosti koral. Tonovi načini. Psalmodiranje. Officium defunctorum. Zgodovina od 600 dalje. Kratka razlaga mašnega obreda. Praktične vaje v psalmodiranju.

Liturgika (g. Trčelj): Liturgično petje. Petje pri slovesni maši. Cerkevno leto in petje v cerkvenih časih. Advent. Božič. Postni čas. Velika noč. Veliki teden itd. Litanije maiores in minores. Pogrebi.

S tem bi bil izčrpan učni načrt snovi, ki se je predelala. Slušatelji so z velikim zanimanjem sledili predavanjem in pridno si zabeleževali v notne in navadne beležnice.

Uspeh za prvič se more imenovati povoljen, ker vsi slušatelji niso mogli z uspehom slediti vsem težkim predavanjem.

Predavatelji so imeli dve konferenci pod vodstvom svojega vodje g. Adamiča, na katerih so se pretresovala vprašanja, tičoča se napredka in uspeha pouka. Tu se je določilo na podlagi dobljenih izkušenj, naj bi se v bodoče tečaj razdelil na dve skupini: višjo in nižjo ter tako dala možnost bolje podkovanim slušateljem še več pridobiti. Pomnožilo bi se tudi število ur.

Splošno pa smo bili z uspehi zadovoljni, kajti zanimanje slušateljev pri predavanjih je bilo zelo veliko in delali so zares neumorno. Doba tečaja jim je bila prekratka in za drugo leto so obljubili svojo udeležbo.

Ob sklepu tečaja se je priredila akademija, na kateri je »Mladikin« zbor pel razne pesmi. Sledili so dvospevi in samospevi gdč. Ščekove in g. tenorista Jos. Bratuža. Gdč. pianistka Bortolotti je igrala dve Chopinovi etudi. Akademijo je posetil in počastil s svojo navzočnostjo premil. knezonadškof Fr. Sedej, ki je vstrajal do zadnjega. Dvorana je bila polna povabljenega občinstva. Po akademiji je bilo v dvorani Alojzijevišča postreženo predavateljem, slušateljem in pevcem z zakuski in vinom. Ob tej priliki so se vršili govori, med drugim je imel dr. Bitežnik govor, v katerem se je ob sklepu zahvaljeval vsakemu izmed predavateljev za delo in trud. Sledilo je burno odobravanje. Predavatelji so odnesli najboljše vtise o znakih priznavanja in blagodarnosti od strani organ. vodstva kakor tudi slušateljev in pevskega zbora. Tečaj bo rodil obilo sadu in predavatelji so dokazali, da svojega znanja ter umetnosti ne marajo samo zase obdržati, ampak dajati tudi drugim. Obljubili so vsi sodelovanje tudi za prihodnje leto. Predavatelji so se ob neki priliki poklonili tudi g. knezonadškofu, ki se je zelo zanimal za tečaj in je ob tej priliki zagotovil, da se bo ustanovila toliko potrebna in zaželjena orglarska šola. Ti tečaji naj bi tvorili nekak začetek. Sicer se bodo tečaji kot ferijalni vedno vzdrževali.

Glasbeni tečaj je pokazal, kaj zmore dobra organizatorična sposobnost voditeljev pri pevskem oddelku »Prosvetne zveze«.

Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi.

(Dalje.)

(Piše Franc Kramar, bivši nabiratelj slov. narodnih pesmi.)

Opis osme pesmarice.

Zdaj pride na vrsto pesem, katero kaže celo priobčiti, ker je zanimiva.

Od Divize Marie, de jo Morta dua odpevat.

Višha koker genitori.

1.

S Greivani greifshnig: Kam grefsh, moi perjatu? * kam se ti toku mudi?

Sgubljeni greifshnik: Kai ti mene vprafshas satu? * povei, kam pa Raifshas ti?

Sgreivani: Jest grem v to preifshersko faro!

Sgubljeni: Jest imam tud Mifsu taka!

Sgreivani: Peiva tedei obedua, * pozhastit Mater Gnadluva!

2.

Sgubljeni: Buh se sna doma zhastiti, * sakai nama je ta pot?

Sgreivani: Nega fnamo reifsh Huailiti * Doma inu tud pousot!

Sgubljeni: Al ie tu h posebni zhasti?

Sgreivani: Ja, te boshie poti slafsti, * zhe ie le zhistu serze, * zhe se s dobra manga gre! (Manga, manunga = namen.)

3.

Sgubleni: Jest sem greifshnik poun Hudobe, * kai bo nuzhalu tedei!
Sgreivani: Raun latu jest vabem tebe, * peit fmano na ta fuet krei!
Sgubleni: Al (je) she mozh v gnado priti?
Sgreivani: Zhe le ozh pokuro striti, * profsilla bo sate sdei * guifshnu Maria vsellei!

4.

Sgubleni: Jest sem ves samishlen h eni: * spokoret se po mozh sdei!
Sgreivani: Te fhleht Mifshli prozh odsheni, * kmarij fe vefs podei!
Sgubleni: Ta me nuzh inu dan Moti!
Sgreivani: Kai bo pa E'nkrat po smerti, * zhe ti nio Na sapushtifs, dusha toja pogobifsh!

5.

Sgubleni: Jest na maram sa ta peku, * zhe tud vezhnu goru bom!
Sgreivani: O Moi zhloveg, kai si Reku, * kai je tam sen strashni lon, * peit le fmano ke k marij!
Sgubleni: Kai nuza takmu Greifshniki?
Sgreivani: Tam jh dost pokuro strij, * ktir v zaglivost so shie blij!

6.

Sgubleni: Jest na morem sapustiti * Moje greifshne navade!
Sgreivani: Sakai neb tu mogu striti, * skus pomuzh boshie gnade?!
Sgubleni: Pregloboku sem shie padu!
Sgreivani: S'aupei, fe bosh odvadu, * skufshnavam bofsh super stau, * Buh thjo sojo Gnado dau!

7.

Sgreivani: Jest fem biu en greifshnik tudi, * v shleht navadah satoplen.
Sgubleni: Al nei Reifs, periatu lubi, * si biu tud ti tok sgublen?
Sgreivani: Vender fem se js teh Reishu.
Sgubleni: Koku si fnavade pershu?
Sgreivani: Sküs to Mater shalostno, * mie sprofsila od boga!

8.

Sgreivani: Satu grem na Shalostna gora * leto Mater sahuali!
Sgubleni: Keb jest imu tako gnado, * tud bi jo otu prou zhastit!
Sgreivani: Peit le fmano nu Ne fszagei!
Sgubleni: Ja, jest grem, buh men pomagei, * pokuro jest ozhem strit, * boga ne vezh Refshalet!

9.

Sgreivani: To perlshnost sapustiti * je potreiba narpopreit!
Sgubleni: H teij perfshoni blishu priti * nozhem vezh jest sa naprei!
Sgreivani: Shleht navade tud satreijti!
Sgubleni: Tud si ozhem muio vfseti!
Sgreivani: Zhe Letu vse sueistu shtrifs, * Gnado boshijo sadobish!

10.

Sgreivani: Jest grem profst she druge gnade, * vefs fem Rejven nu bollan!
Sgubleni: Tu menj Guifshnu dopade, * tud sem jest hteimu Volan!
Sgreivani: Tam mi sa pomuzh prosimo.
Sgubleni: Zhe mensh, de guishnu dobimo.
Sgreivani: Zhe ie le h zhasti bogu, * sadobi se vse Lohku!

11.

Sgreivani: Kulku ie tam bounih Ludi * ksdrauju nu hpokur perfshlu!
Sgubleni: Bom dobiu jest pomuzh tudi?
Sgreivani: Zhe ie Dush kselizhainu, * fa dusho ti narbel skerbi!

Sgubljeni: Sa ta nauk se sahualem tebi!

Sgreivani: Nei le terpi tukei tellu, * de le dusha gre v nebu!

Sgreivani nu sgubljeni vkupei: Kamer nam dei prit o buh, * ozha Sijn nu Sueti Duh!
Amen.

— Na dan Matere Boshie, visha pepeunize. —: Jest pousdignem donalsni dan * moi glas nu mojo shtimo, * zhastiu bom sustmi nu jserzam * mojo Mater mario. — Obsega 18 kitie.

— Sahualena peifsem per Materi Boshij, ta more biti od duejah peita; Aria Ang: varha. —: O Rumar, E'nu vefelle * nad tabo dones imam, * ksem donefs saugledou tebe, * veseu si, jest te posnam, * Profsem, de bosh men poveidou, * kai sen trosth si spet prejeu, * kir sem guishnu spomlat meu, * de na bosh nigdar vefseu. — Ta pesem obsega 12 kitie, in se poje tako, da en pevec poje >vprashaine<, drugi pa >odgovor<.

Zdaj pride na vrsto pesem, ki je zaradi prečudnega dogodka tako zanimiva, da ne morem mimo nje, da bi tu cele ne priobčil.

Peisem od Matere Boshie Eno Gnado.

1.

Shie Dougu fem tu jest Mishlu * na leta donashni dan * io od Marie divize * sapeiti h troshtu vam, * kai fa ene gnade ona * visem taistem sturi, * ktiri io v foiem sheuleini * is Andohtio zhasti.

2.

Letu so sdei moje shelle, * sdei vse Resodeiti vam, * od enga Mosha se bere, * kai se ie sgudlu tam; * en Mefsar kie toku shivu * is sojo sheno lepu, * imu ie on Dua fantizha, * oh, se sgodi natu.

3.

E'nkrat grede mosh okulli * iskat le teiga blaga, * shena gre pa ven na pule, * ti fantizhi so pa doma, * na letu pravi ta vezhi * hletem fantu Mainshimu: * tukei se ti dolli vlesi, * de te bodem jest saklou!

4.

Leta Mlaishi, kir ie vidu * vezhkrat ozheta klat, * se zellu nez na brani, * se vlefshie dolli rat, * ta vezhi noshez vsame * nu nemu odreishe vrat, * vefsellu tamkei fant skazhe, * de sna on tudi klat.

5.

Le ta vezhi, kir ie vidu * de je otrok Mertu, * hitru je po koteh gledou * kam deb se on bersh skru, * natu on tamkei saugleda * de ie billa pouna pech drou, * nu mi hitru gori sleifse, * seie notri sa drua skru.

6.

Leta Mati domu pride, * nei veidla satu nez, * je hitru bersh sakurila, * kir ie Mifshila kruh pez, * potler ona v hifsho grede, * oh kai ie vidla natu: * otroku ie vrat odreisan, * tam v kervi leshi Mertu!

7.

Mati se sazhe jokati, * kudu ie sturu letu? * zhe teiga velziga vprafshati, * pa ga tudi nei blu! * natu mi venkei grede, * ga ie olla iskat, * kar ga notri v pezhi vglada * na sredi ognia stat.

8.

Mati od strahu trepezhe, * kir ie tu vgladala, * G'a hitru venkei fleizhe, * ja vsiga obshaniga; * Leta ozha domu pride, * inu on vidi letu, * she sdelezh nad no saupije: * oh, kai si strila letu?!

9.

Ta shena se fhnim sgovarja, * povei vse, koku ie blu, * on pa satu nez na mara, * pravi: ti si strila tu! * ta Mosh ie vefs vsgan od jefse, * vsame vroke en bet na tu, * spet nasai bersh vhfsho grede, * sheno je po nadoushnim vbou!

10.

Ta Mosh pride spet sam k sebi, * inu Mifslu le toku: * oh, kai ie sdei striti meni, * ô kam bi jest Reunik shu? * smisli se, nu jeh on pelle * kmariji na bufshio pot, * sgrevan pred no dol poklekne, * inu sazhe sdihuvat:

11.

»Oh, Luba Maria diviza! * odpri gor toje ozhi! * poglei ti na te srotize, * kir tukei Mertue leshie! * dai jem spet letu sheuleine, * zhe ie le htoji zhasti, * inu tud potroshtej mene, * vti veliki shallosti!«

12.

Oh zhudu preveliku! * kai Maria nemu strij? * sheno inoi te Fantizhe * tam od fmerti obudi! * ta mosh, kader tu sagleda, * se ie tam Refsvefseliu, * shnimi ie Dolli pokleknu, * nu ie Mario zhastiu.

13.

S'dei mi dolli pokleknilimo * tu pret nie suete noge, * inu je perporozhimo * vse nashe shitnu pôlle, * inui vse nashe dushize * sa nash pusledni zas, * o luba maria dvica, * tazhas bodi ti per nas! * tud vsemi dushe stelesa, * inu spelli jo sabo * gori (v) presueta nebefsa, * ktoimu lubimu sijnu! Amen.

— Od Marie dvize en Exempel: vifsha ene boshizne, koker od praifave voiske —: ô Kristian, velika je Milost leta, * katira Maria prut greishnikam ima, * ta E'xempel previsha nas tukaie reis, * katerga ie strila Marija snebefsa.

— Pesem obsega 12 kitic, in pripoveduje, kako je bil neki vojak velik grešnik, toda kljub temu je vedno še Marijo častil. Nekoč gre v neko cerkev, kjer pa ni bilo nobenega, je bil torej sam. Videl je tam to-le prikazen: Marija drži Jezusa v naročju vsega okrvavljenega, od Njega je kri doli tekla, bil je poln ran in raztepen. Vojak zdaj vpraša Marijo: »Marija, povej, kdo je Tvojega Sina tako grozno raztepel?« Marija mu žalostno odgovori: »Tvoji grehi so ga tako raztepli!« — Vojak se zdaj prestraši, pred Marijo poklekne, in jo prosi: »O Marija, prosí Jezusa Ti, da meni moje grehe odpusti!« Marija se obrne zdaj k Jezusu, in prosí milosti za tega grešnika. Toda Jezus je ne usliši; vojak ga je bil že preveč razžalil. Marija ga zdaj drugič prosi, še lepše ko prej, naj mu odpusti. Jezus ji pa odgovori: »Matí, jaz mu ne morem odpustiti, ker me je vsaki dan tako ranil s svojimi grehi!« — Kaj zdaj Marija stori v svoji preveliki ljubezni do tega grešnika? Jezusa na oltar položi, predenj poklekne in ga premilo prosi: »Moj sin, odpusti, odpusti temu grešniku!« — Jezus ji zdaj milo pravi: »Matí, odpustil sem mu grehe, naj samo pride sem, da poljubi tiste moje rane, katere mi je zadal s svojimi grehi!« — Grešnik je zdaj skesano in ponižno poljuboval Njegove rane, in vsaka, katero je poljubil, je v hipu ozdravela. Pobjljal se je, in do svoje smrti potem pobožno živel, in se po smrti večno zveličal. Za vse to se je imel zahvaliti pa Mariji, ki se ne zove zastonj »pribežališče grešnikov«.

— Moi Rumar, te vprasham jest tu: * kais dones ti fem gor pershu? * de videm tulk Ludi * pret saboi vti zerkvi, * Rumarij, kar vam je terbeij, * profsite le Mario sdei! — Pesem obsega 15 kitic, med katerimi so najbolj zanimive 3., 10., 11. in 14.

3. Reis vzhakal fmo mi en slab zait, * de more biti vsak soldat, * obedn na smei prezh * na druge kraie veiz, * kir se ie smeishou toku sueit, * de vsak stan more kei terpeit.

10. Kater kul semkei spomnu bo * na leto S'halostno goro, * bodi sdrau al bollan, * de bo fem perpelan, * sdrauje bode precei dobiu, * Mario bo Hualu, zhastiu.

11. Tem sleipem bo dala pogled, * pogleite, zhe nozhte verjet, * ena shena sprizha tu, * knei vidla en leitu, * pustila je tukei Mashuat, * dobila je spet ta pogled.

14. Satorei pokleknu jest bom, * nu prosu Mario she bom, * De bo shegnala vas, preiden spustila nas * Bode steiga Hribza domu, * de bomo potroshtani tu (itd.).

(Konec opisa osme pesmarice.)

P. B. Sokol:

Pregled savremene talijanske glasbene literature.

Izdanje Fratelli De-Santis — Roma (9) Via Ripetta 172.

I. Tirindelli P. A.: *Liriche per canto e pianoforte*: 1. Pastorella. — 2. Ultimo ricordo. — 3. Serenitas. — 4. Perché. — 5. Canzonetta. — 6. La ritrosa. — 7. È lo mio amore. — 8. Spes. — 9. Quies. — 10. Una fanciulla parla. — Svaki komad napose po L 5 bez drugog poviška.

II. Setaccioli G.: 1. Tre madrigali (L 4). — 2. Due Stornelli (L 3). — 3. La campana (L 5). — 4. Nebbia (L 5).

Tirindelli Pier Adolfo (rođ. 1858 u Conegliano) bio je učenik milanskog konservatorija (1870—76), a kašnje bečkog i pariškog. God. 1884 postane profesor na konservatoriju u Mlecima¹ (Liceo B. Marcello), a god. 1893. za dvije godine upravitelj istog zavoda. Kroz to vrijeme uglazbi operu »Atenaide« i s uspjehom je izvede u Mlecima (Teatro Rossini). G. 1895 preseli se u sjevernu Ameriku, gdje u Cincinnati postane profesor tamošnjeg konservatorija i direktor orkestra u istom. Ovdje izvede drugo svoju operu »Blanc et noir«. Osim toga napiše više simfonijskih pjesama te bezbroj romancà na talijanskom i engleskom jeziku, među ostalim i deset gori navedenih, koje su sveopće poznate i obiljubljene. »La ritrosa« imade tekst talijanski i engleski.

Pri ruci su mi samo gori navedene »Liriche«, ali već po njima možemo upoznati glazbenika moderne i ako ne hipermoderne struje, gdje najviše pazi na jasnu deklamaciju teksta a glasovirska pratnja — većinom jako umjerena — služi kao potporanj glasu tek u prigodi preuzme službu osvetljivanja, orisivanja. Prama sadržaju se poda koji put bujnoj mašti i rastapa u nježnoj melodiji, ali redovito se služi s njom samo da poda jači izražaj pjesmi. Nastoji se osloboditi veriga mjere, pa svako toliko upozoruje pjevača brže, polakše, slobodno, na vrijeme, mijenja vrst mjere itd. Dostatno je pogledati prvu »Pastorella« i uvjerit se, koja naravnost vlada u ovim skladbama. »Una fanciulla parla«, »La ritrosa«, »Canzonetta«, »È lo mio amore« pokazuje njegov veseo temperamenat; lakoću sastavljanja bez ikakove preopterećenosti a opet tako glazbeno vrijedno. One su druge »Ultimo ricordo«, »Serenitas«, »Perché«, »Spes«, »Quies« po svojem sadržaju ozbiljne pa ih je takovim i u glazbi ostavio te kojim dramatskim momentom ukrasio. Glasovir u ovima ima veću dužnost, pa ga nalazimo razvijenijeg sa karakterističnim motivima kao n. pr. u lijepoj »Spes«.

Setaccioli Giacomo (rođ. 1868 u Corneto Tarquinia) svršio je »Liceo di S. Cecilia« u Rimu, gdje je sada profesor harmonije i kontrapunkta. Sastavio je više opera: Almansar, La sorella di Mark, Adriana Lecouvreur i najnoviju Sem Benellijev »Il mantellaccio«. Osim toga ima raznih simfonijskih skladba i drugih kompozicija crkvene i svjetovne glazbe među ostalim i gori navedene lirike. »Tre madrigali« kao što i »Due stornelli« skladbe su prvijeg doba njegovog rada, ali se i u njima opaža čistoća stila, bujna mašta, melodijska nit i prirodnost. Druge su dvije lirike »La campana« i »Nebbia« tek ovih dana izašle iz tiska, pa su u sasvim drugom stilu, potpuno modernom, koli u pjevačkoj dionici toli u glasovirskoj pratnji. Pod tiskom je i treća: »Implorazione« (sa istom cijenom). Vidio sam jedan primjerak; u štilu je najnovijih.

Izdanja A. e G. Carisch e C. — Milano (18). Vittorio Veneto 28.

1. G. Bajarđi: »2 Impromptus« per pianoforte. L 6. — 2. A. Annoni: »Improviso« per pianoforte. L 4. — 3. C. Nini: »Pagina d'album« per pianoforte a 6 mani. L 5. — 4. E. Montanaro: »Schizzi infantili«: a) Sul lago,

¹ V Benetkah. — Op. ur.

b) Il Gondoliere, c) La Gavotta delle Bambole. Svaki L 3. — 5. Frontini: »Album de Morceaux favoris«. Cah. III i IV po L 3. — 6. A. Bossi: »Ave Maria« per canto e piano. L 5.

Citatelji »C. G.« poznaju iz prvašnjih ocjena Frontinija kao jednog od boljih i obljubljenijih glasovirskih skladatelja za mladost. Njegove su skladbe raširene po cijelom svijetu radi sjajne obradbe bile one slatke, melodične, kadkada veoma nježne, bile vatrene, strastvene, ostajući uvijek naravne, lagane, shvatljive, pune poezije. Uvijek je originalan i svjež. — Montanaro hoće da mu bude sljedio; pa u njegovim notama opažamo Frontinijev duh pomlađen modernijim shvaćanjem. — Bajardi udrio u Chopinove žice, zgodno za studij, jer je prepun mješanja u raznim glasovima dvodjelnog i trodjelnog vremena. — Annonijev »Improviso« mio i laganan, zgodan za diletante, da se zabave i pokažu svoje umijeće. — Nini je učitelj glasbe troje djece obitelji Ferrario, pa da pokaže njihov uspjeh i pobudi ih na marljivije učenje, sastavi 6-ručno laganu stvarčicu »Pagina d'Album«. — Adolfo Bossi, brat glasovitog skladatelja i orguljaškog virtuozu Marka Henrika, uglasbi gori spomenutu »Ave Maria«. On je crkveni skladatelj, pa ta žica i ovdje vlada. Kompozicija za srednji glas i glasovir zgodna za akademije katoličkih zavoda.

Organistovske zadeve.

Obćni zbor podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani se je vršil 6. avgusta 1925. Ob desetih je bila v stolnici sv. maša s slovenskim petjem, pri kateri so peli nekateri člani stolnega pevskega zbora in nekateri organisti. Nato se je vršil občni zbor v Alojzijevišču v prostorih orglarske šole. Udeležba je bila majhna, tako da je bil občni zbor sklepčen šele po preteku ene ure. Predsednik Premrl je pozdravil zborovalce, pojasnil društvene namene in poudaril potrebo naše organizacije. Nato je društveni tajnik g. Lavrič podal tajniško poročilo. Zadnji občni zbor se je vršil 27. julija 1922. Od takrat je društvo imelo 6 odborovih sej. Na njih se je ugibalo in ukrepalo o izboljšanju gmočnega stanja organistov ter so se razdeljevale društvene in škofijske organistovske podpore, ki bo o njih natančneje poročal društveni blagajnik. Društvo si je ustanovilo vdovskij sklad za smrtni slučaj člana-organista, za kar prispevajo člani vsakikrat po 10 Din, in dobi ta skupni znesek vdova umrlega člana-organista, oziroma njegovi otroci. Za vsakega umrlega člana se bere ena sv. maša in pošlje društvo k pogrebu po možnosti svojega zastopnika. Prvi znesek vdovskega sklada je prejela vdova po umrlem članu Jakobu Savinšku, organistu na Jesenicah. Umrli so zadnji čas še sledeči organisti: Jernej Krč, organist na Jezerskem, Filip Lokan, organist v Šmartnem pri Litiji, in Ivan Mali, organist v Radomljah. Bodi jim ohranjen časten spomin in naj jim sveti nebeška luč! V društvo je pristopilo 7 novih članov-organistov, tako da je število članov naraslo na 89, kar pa je malo, zakaj še mnogo je organistov, ki bi morali biti pri nas včlanjeni, a niso. K temu pride še to, da smo morali 23 članov vsled pomanjkljivega plačevanja članarine izključiti in šteje društvo danes resnično samo 66 rednih članov. Izključeni seveda lahko zopet pristopijo, a morajo ponovno plačati pristopnino. Društvo je pristopilo k čekovnemu uradu. Z društvom organistov in glasbenikov v Celju smo v lahkem stiku, kake večje akcije z omenjenim društvom nismo započeli. Kn. škof. ordinariat smo prosili, naj vpliva na župne urade, da izpraznjena organistovska mesta razpišejo, in ne oddajajo pod roko. Glede izključitve nekaterih organistov-članov iz pokojninskega zavoda je odbor storil potrebne korake. K Zvezi jugoslovanskih glasbenikov društvo ni pristopilo; priporočamo pa pristop posameznim organistom. Tajnik sklene: »Naše geslo bodi: Kdor organist, ta član našega društva! Agitirajmo in delajmo na to, da pridobimo društvu kar največ

novih članov!« — Blagajnik g. Zdešar je poročal sledeče: Dohodki od zadnjega obnega zbora dalje znašajo Din 17.840:54 (članarina Din 1128:50, dvakratna vladna podpora Din 4069:84, škofijska podpora Din 7350, darovi Din 665, dvig pri čekovnem uradu Din 545, dvig hranilne knjižice št. 323 Din 3955). Stroški znašajo Din 17.381:90 (podpore društvenim članom Din 12.618, poštnina, koleki in kuverte Din 268:40, odbornikom povrnjeni stroški Din 682, vezava dveh knjig Din 33:50, vloge v hranilnico Din 3780). Prebitek Din 458:64. Pri čekovnem uradu še Din 189:38 in obresti Din 32:98; potemtakem faktično premoženje Din 681. Poleg tega ima društvo v vdovskem skladu kot II. znesek nabranih dosedaj Din 630. — V nadaljnjem prostem razgovoru je predsednik Premrl pojasnil razne zadeve glede zavarovanja organistov, med drugim to, da imajo dekanjski uradi od škof. ordinariata nalog poročati, koliko organistov je pri pokojninskem zavodu zavarovanih. Iz teh poročil posnamemo, da sta n. pr. v moravski dekaniji zavarovana samo dva organista, ker je pri večini cerkveniška služba glavni zaslužek. Zborovalci so mnenja in žele, da se ta stvar na kak način preuredi, da bo mogoče organiste zavarovati. Tovariš Jerman je predlagal, naj bi se tam, kjer sta organistovska in cerkveniška služba združeni, organistovska smatrala kot glavna in prenesel nanjo glavni zaslužek. To naj se sporoči škof. ordinariatu. — Članarina se je določila 25 Din, pristopnina 10. Din. Določilo se je, da se člani, ki eno leto kljub opominu niso plačali članarine, iz društva izključijo. Tudi je sklenil občni zbor, da se število odbornikov skrči in bodo posej poleg predsedstva in ostalih glavnih funkcionarjev le še trije odborniki in trije namestniki. Pri volitvah odbora so bili izvoljeni: Predsednik Ivan Zdešar, Ljubljana; podpredsednik Franc Marolt, Ljubljana, tajnik Pavel Jerman, Homec, blagajnik Stanko Premrl, Ljubljana. Odborniki: Anton Jobst, Žiri, Peter Lipar, Mengeš, Ivan Zupan, Kresnice. Namestniki: Gustel Fabjan, Radovljica, Vinko Jovan, Dobrova, Anton Tramte, Žabnica. V komisijskem odboru ostanejo: Premrl, Zdešar in Jerman (namestnik). — Kot novi člani so pristopili v društvo: Karol Bricelj, Senčur pri Kranju, Pavel Krulc, Ljubljana in Avgust Škrjanc, Prežganje. Tovariš Bricelj bodri člane, naj pridobivajo društvu vedno več novih in se zahvali uredniku »Cerkvenega Glasbenika« za naklonjenost našemu društvu. Sklene se, da se prihodnji občni zbor vrši koncem septembra 1926. Bivši predsednik opozori zborovalce na duhovne vaje za organiste od 31. avgusta zvečer do 4. septembra zjutraj v »Domu za duhovne vaje« v Ljubljani in jih nanje povabi. Novi predsednik zaključí občni zbor.

Sestanek organistov leskovške dekanije se je vršil 21. julija v Leskovcu pri Krškem. Zastopnik društva organistov in glasbenikov v Celju je poročal o organistovskem zavarovanju.

Premembe v organistovskih službah. Organist Josip Tomažič se je službeno preselil iz Boštanj na Radovico, organist Marko Žlender iz Štange v Boštanj, organist Franc Kovačič iz Černuč v Šmartno pri Kranju, organist Martin Zupet iz Bele cerkve na Černuče, organist Slavko Slabé iz Škocijana pri Mokronogu v Dol pri Ljubljani. Organistovsko službo so nastopili: Jožef Glavan v Škocijanu pri Mokronogu, Franc Rakušček na Proseku pri Trstu, Anton Vrhovnik v Mavčičah.

Duhovnih vaj za organiste, ki so se vršile v »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani od 1. do 4. septembra t. l., se je udeležilo 19 organistov ljubljanske škofije. Duhovne vaje je vodil P. Janez Pristov D. J.

Koncertna poročila.

V Ljubljani se je v poletnem času vršil samo en koncert, in sicer 1. avgusta koncert delavskih pevskih društev. Nastopilo je na njem devet pevskih zborov: iz Ljubljane, Celja, Zagreba, Hrastnika, Jesenic in Dobrave. Društveni zbori so dosegli v celoti lep uspeh.

Izven Ljubljane se je tačas vršilo več dobro uspehlih cerkvenih koncertov: 5. julija pri »Kapelici« v Kropi, 12. julija v Mokronogu, potem štirje v Belokrajini: v Podzemlju, v Metliki, v Semiču in v Črnomlju; dalje v Boštanjju in v Sevnici; 16. avgusta na Vrhniki, 23. avgusta pa v Kranjski gori. Cerkvnen koncert v Kropi je priredilo tamošnje prosvetno društvo. Vodila sta ga g. učitelj V. Rupert in g. zadr. uradnik J. Gašperšič. Koncert je obsegal 14 točk v dveh oddelkih: 1. Guilmant: Slavnostna koračnica (orgle). 2. Kimovec: Gospodj pomiluj (meš. zbor z orkestrom in orglami iz staroslovenske maše). 3. Sattner: Tebi pojemo pozdrave (meš. zbor, orkester in orgle). 4. Hochreiter: Praznika svetega (meš. zbor). 5. Mendelssohn: Sonata (orgle in orkester). 6. Mav: Kraljica angelska (meš. zbor); 7. Premrl: Jezus je majhen (ženski zbor, orgle in orkester). — 8. Bach: Fuga v e-molu (orgle). 9. Hochreiter: O dajte src mi milijon (meš. zbor). 10. Schwab: Zdrava Marija (meš. zbor in sopran solo). 11. Sattner: Zdrava, Ti čudežna (odlomek iz oratorija

Zbor za cerkven koncert v Mokronogu dne 12. julija 1925.

V sredi ravnatelj stolnega kora v Ljubljani Stanko Premrl, na njegovi desni voditelj koncerta kaplan Matija Tomc, na levi kaplan v Podzemlju Jčžef Rott, ki je priredil letos štiri cerkvene koncerte v Belokrajini.

»Vnebovzetje« za orkester in orgle). 12. Premrl: Verna duša, zbudi se (meš. zbor z orkestrom). 13. Sattner: O Marija, divni cvet (meš. zbor). 14. Haydn: Hvalnica iz oratorija »Stvarjenje« (orkester in orgle). Koncert je, kakor čujemo, jako dobro uspel. — Koncert v Mokronogu je nudil sledeči spored: 1. Wesley: Koralni spev (orgle). 2. a) Moro-Premrl: Povsod Boga, b) Sattner: Evharištični tron. 3. Vittadini: Povzdigovanje (orgle). 4. a) Mav: Kraljica angelska, b) Premrl: Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod. 5. Guilmant: Koračnica pri procesiji (orgle). 6. a) Premrl: Le spi... b) Premrl: Božična (Zvonovi). 7. Bach: Zaigra in fuga v d-molu (orgle). 8. a) Foerster: Ave Marija iz »Gorenjskega slavčka«, b) Klemenčič: Kraljica vigrredi. 9. Canestrari: Allegretto festoso (orgle). 10. a) Sattner: Ženski zbor »Zima je proč« iz oratorija »Vnebovzetje B. D. M.«, b) Kimovec: Hvalnica. Ta koncert je priredil mokronoški cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. kaplana Matija Tomca kot pevovodja in g. Stanka

Premrla kot organista. Koncert je bil vestno pripravljen, vse ga je željno pričakovalo, še cerkev so okrasili za to priliko, ki je bila za zelo številne udeležence premajhna. Zbor 38 pevcev: 12 sopranov, 10 altov, 8 tenorov in 8 basov je bil krepak, ubran ter je navdušeno in točno prepeval. Spored je bil jako primeren, v pevskih točkah povsem naš slovenski. Pevovodja je živahno in sigurno vodil svojo četo. Za svoj obilni trud zasluži čestitanje. Orgle, prve Goršičeve pnevmatične, so bile v najboljšem stanju in so, fasi ne velike, zelo dobro služile; le pedal je precej trd. — O cerkvenih koncertih v Belokrajini prinašamo poročila med dopisi. — **Cerkven koncert na Vrhniki** se je vršil v proslavo 50letnega delovanja g. Vinka Levstika kot organista in pevovodje na Vrhniki. Koncert je obstajal iz dvajset v dva dela razvrščenih pevskoglasbenih točk, ki jih je v začetku sicer nekoliko boječe, potem pa čimdalje bolj čvrsto in vzneseno, vse dobro pripravljeno in dostojno izvajal okrog 30 glasov broječi vrhniški cerkveni pevski zbor pod vodstvom organista in pevovodja g. Antona Gruma. Na orglah sem kot spremljevalec sodeloval podpisani. Nekatere točke je razen orgel spremljalo po 6 goslačev, med njimi ravnatelj celjske Glasbene Matice g. Karel Sancin, ki je še posebej izborno izvajal goselski solo v Mozartovem Ave verum Corpus in Battistovem »O Jesu mi dulcissime«. Med solisti se je odlikovala domača pevka sopranistinja, ki ima prijetno barvan, prožen in izdaten glas. Glede sporeda bi priporočil več domačih skladb slovenskih skladateljev, zlasti iz novejšega časa. Ravno pri naših cerkvenih koncertih, kakor so se zadnje čase jeli lepo gojiti širom Slovenije, bi morala slovenska cerkvena glasba zavzemati prvo mesto. Pri koncertih je namreč prilike in časa dovolj, da se na skladbe dobro pripravimo; zato bi se tudi naše zlasti težje skladbe ravno tu lahko najbolje uveljavile. Gotovo so tudi mnoge nemške cerkvene pesmi lepe, mogočne, učinkovite; a tudi Slovenci jih imamo hvala Bogu dovolj krasnih, umetnih in učinkovitih, in — notabene — v našem duhu zloženih; te smo dolžni gojiti v prvi vrsti. Mi pojemo tudi nemške pesmi; rad bi pa vedel, koliko naših pojo Nemci. Če mi sami ne bomo upoštevali, cenili in gojili pristno našega, drugi ga ne bodo. Da je bilo pri vrhniškem cerkvenem koncertu zastopanih toliko nemških skladateljev: Engelhart, Griesbacher, Gruber, Hummel, Niedrist itd. je kolikor toliko opravičljivo spričo razmer; ampak drugič naj bi bilo drugače. Izmed slovenskih skladateljev so bili zastopani: Foerster z eno skladbo, Grum z eno, Kimovec z eno, Mav z eno, Premrl z dvema in Sattner s tremi skladbami. — Pri cerkvenih koncertih v Boštanju in Sevnici so pod vodstvom g. kaplana Janka Sedeja sodelovali mešana zbora iz Boštanja in Sevnice, moška zbora iz Zidanega mosta in oo. salezijancev na Radni ter orkester iz Krškega. V Sevnici sta sodelovala tudi g. Böhm iz Budimpešte na gosli in gospa Justa pl. Solymossi-Volj z več samospevi. — **Cerkven koncert v Kranjski gori** je priredil tamošnji cerkveni pevski zbor. Poročila o koncertu nisimo od tam kakor tudi iz Boštanja in Sevnice prejeli nikakega. Zanimal bi nas vsaj spored. — **Pevski zbor obeh državnih učiteljskih v Ljubljani** je po sklepu šolskega leta pod vodstvom prof. E. Adamiča priredil poučno in pevsko potovanje v Hrv. Primorje in sicer v Baker, Kraljevico, Cerkevno, Senj, Rab, Krk in Sušak. — **Pevsko društvo v Ljutomeru** je v proslavo 30letnice društvenega obstoja priredilo 23. avgusta koncert s sodelovanjem baritonista g. Kamila Kolba iz Zagreba, konservatorista g. J. Seršena in gdč. učiteljice Minke Zacherlove. Izvajali so mešane zборе: Premrlova »Korolan« in »Pesem žerjavov«, Lajovčeva »Kišo«, E. Adamičeva »Zapuščena« in »Mlad junak« in Schwabovo »Zlato kanglico«; dva narodna moška zbora (Švikaršič, Fajgelj) in Vilharjev moški zbor »Na Ozlju gradu«; tri ženske zборе (Premrl, Dvořak, Adamič). G. Kolb je zapel štiri samospeve (Sattner, Mendelssohn, Michl, Lortzing). — G. operni pevec Leopold Kovač je priredil med počitnicami koncerte v Baški na otoku Krku in na Bledu. — K sklepu omenjam še dva koncerta, ki ju je priredil nanovo ustanovljeni pevski zbor »Mladike« v Gorici in sta krasno uspela. Pevovodja je g. Lojze Bratuš.

St. Premrl.

Dopisi.

Podzemelj pri Črnomlju. Dan za dnevom slišimo in čitamo o koncertih, tako posvetnih, kakor zadnje čase o cerkvenih in to sedaj tudi na deželi, odkar je dala zgled podeželskim cerkvenim zborom prestolnica Ljubljana. Tako smo imeli tudi v Belokrajini priliko slišati cerkven koncert. Katoliško prosvetno društvo v Podzemlju (sodelovali so iz prijaznosti tudi 3 gospodične in 4 gospodje iz Mokronoga, katerim se pri tej priliki prav lepo zahvalimo) si je nadelo veliko nalogo, prirediti 4 cerkvene koncerte in sicer 19. julija v Podzemlju in Metliki, 26. julija pa v Semiču in Črnomlju. Takoj moram pa omeniti, da je za zbor velika žrtev prirediti na dan dva koncerta in to v najhujši vročini. A tudi to žrtev je prenesel in nisem dobil pri nobenem izmed štirih koncertov slabšega vtisa glede razpoloženosti zbora in prednašanja posameznih točk. Zbor je štel 36 glasov (12 sopranov, 9 altov, 6 tenorjev in 9 basov). Pesmi je naštudiral in koncert vodil g. Jožef Rott, kaplan v Podzemlju. Vse pesmi (razen dveh) je izvrstno spremljal na orglah ondotni rojak g. Matija Tome, kaplan v Mokronogu. Na tem mestu mu moramo čestitati, ker zna tudi iz slabjših podeželskih orgel spraviti na dan prav lepe glasove. Zbor v celoti se prav dobro sliši. Soprani živi, gibčni, vendar ljubki, ravnotako alt (to pa zato, ker je med njimi 11 deklic v starosti od 11—15 let), kar daje zboru neko neprisljano ljubkost in skoro nežno otroški izraz. Tenori so mehki, voljni tudi v višini, vendar tupatam nekoliko krhki, premalo enotno ubrani. Alt je imel izborne glasove, vendar (radi mladosti 4 altov) je bil skoro prešibek napram sopranu. Basi so bili polni, skoro mogočni v podzemeljski in črnomaljski cerkvi, ki sta bolj majhni, dočim v metliški (radi slabega obiska), še bolj pa v prostorni semiški cerkvi niso bili kos ostalim glasovom. Želeti bi bilo, da bi soglasnike izgovarjal celi zbor enotno, krepko. Ženski glasovi so delali to prav dobro, dočim moški ne vedno; to pa zato, ker niso sledili vsakemu migu dirigenta. Začetek in konec pesmi, ki je poglaviten, se pa le tedaj dobro napravi, če zbor pazi na dirigenta in tudi zapoje po volji dirigenta. — Po milini so najlepše izveneje sledeče pesmi: Le spi, Večerni zvon, Rože za Marijo, Kraljica angelska; po mogočnosti pa: Velikonočna, Dobrotno nam ohrani in Hvalnica. — Zbor je hvale vreden in čestitati moramo g. kaplanu J. Rottu, želeč, da bi poleg svetnega koncerta, ki ga namerava prirediti, slišali njegov zbor še kdaj pri cerkvenem koncertu.

Gotard Rott, učitelj.

Metlika. Rad bi poročal kaj o cerkvenem petju, pa rečem po pravici, da je o tem težavno govoriti, dasi bi na opazko v zadnji številki to rad storil. Kajti ako povem resnico, bo zamera, lagati pa nočem. Videant consules. Poskusil sem vse, kar je bilo mogoče, da bi se uredilo.

Podati pa hočem par vrstic o tem, s čimer se sam ukvarjam, ne zato, da bi se hvalisal, ker to ni moja navada, pač pa zato, da izvršim svojo dolžnost, ki jo čutim, naj se pošiljajo poročila v glasbene liste. Zadnjič sem opomnil, da imam otroški zbor okrog 40 moči, ki poje vsako nedeljo in praznik pri osmi sv. maši. Ker sem takoj v začetku izprevidel, da so otroci zelo navdušeni in tudi razumni za petje, sem začel misliti tudi na drugo petje svetne vsebine. S takimi pesmicami sem imel namen n-stopiti o priliki kake igre ali podobno. Ker se je pa tekom časa nabralo precej pesmic, me spomni g. šolski upravitelj K. Barle, da bi bilo morda dobro prirediti otroški koncert. »Poskusimo,« sem odgovoril in začel piliti in gladiti že naučene pesmice. Rečeno, storjeno. Dne 1. marca je bil prvi koncert, katerega smo priredili dvakrat. Enkrat za Metličane zvečer, drugič za okoličane popoldne. Ker se je obnesel prvi koncert proti pričakovanju dobro, sem obljubil na prigovarjanje še drugega, ki mora seveda pokazati napredek. Upam, da je napredovanje čutil vsakdo že po pesmih, pa tudi v izvajanju. Gotovo da bi se dalo še marsikaj izboljšati, toda računati moramo na dejstvo, da imamo pred seboj šolsko mladino, ne pa razumnih odraslih ljudi. Otroci pojo, kakor jih človek nauči, ne rečem ravno brez občutka, vendar kar bi odrasel človek še vžil tu in tam v pesem, tega otrok ne more. Prednost pri takih izvajanjih

so pač otroški nežni glasovi, katere človek sliši, brez vsake prisiljenosti in afektiranosti, kar se pri odrastlih lahko zgodi. Otrok pa poje, kakor mu je Bog »kljun« ustvaril. Več seveda ne morem govoriti jaz, lahko bi organist, ko bi bil tu. Mislim, da ne bo odveč, ako navedem tudi, kaj smo peli pri obeh koncertih. Pri prvem so bile sledeče pesmice: I. del: 1. Prišla je miška. (Narodna.) 2. Zalost. (Anton Foerster.) 3. Oba junaka. (P. A. Hribar.) 4. Kralj kraljico vpraša. (Ivan Grbec.) 5. Jurjevanje. (Emil Adamič.) 6. Oj Jelena, Jelena! (A. Dobronič.) 7. Na Jurjevo. (Emil Adamič.) 8. Pesem nagajivka. (Anton Lajovic.) 9. Stari Medo. (Vinko Vodopivec.) 10. Jezdec. (Al. Šonc.) 11. Mi smo lovci. (Vinko Lovšin.) — II. del: 12. Venčarica. (Vinko Lovšin.) 13. Oba junaka. (Ferdo Juvanec.) 14. Doktor Lópata. (Vinko Lovšin.) 15. Jurček. (Vinko Lovšin.)

Pesmi so eno-, dvo- in triglasne. V drugem delu je spevoigrlica in trije kupleti. Istotako, oziroma sličen spored je bil pri drugem koncertu, ki je bil 28. junija in 5. julija. Ima tudi dva dela. I. del: 1. Delajmo, delajmo bela kolesa! (Emil Adamič.) 2. Kaj ne bila bi vesela. (Marij Kogoj.) 3. Uspavanka. (Emil Adamič.) 4. Mladi vojaki. (P. A. Hribar.) 5. Starček roma na goro. (Vinko Vodopivec.) 7. Čigani. (Dr. Fr. Kimovec.) 8. V mlinu. (Vinko Lovšin.) 9. Rožic ne bom trgala. (Miroslav Vilhar.) 10. Razbiti vrč. (Vinko Lovšin.) 11. Gor čez jezero. (Koroška narodna.) 12. Mlatiči. (P. A. Hribar.) 13. U Omera. (Zl. Špoljar.) 14. Prvo leto služim. (Narodna.) 15. Deček in solnce. (Vinko Lovšin.) 16. Žabica in muha. (Vinko Lovšin.) 17. Rože za Marijo. (Stanko Premrl.) II. del: 18. Vino in voda. (Anton Kosi.) 19. Pastir. (Vinko Lovšin.) 20. Pridna Metka. (Vinko Lovšin.) 21. Mlada pevca. (Vinko Lovšin.) 22. Jaz sem Marič. (Vinko Lovšin.)

Truda s takimi koncerti je seveda zelo veliko. Saj smo se pripravljali celo leto. Vsak teden smo imeli vaje trikrat po eno uro in pol. Sopran in alt pojo deklice, tretji glas pa dečki. Kdor hoče uživati na takih koncertih, naj začne. Vzgojil si bo dobre cerkvene pevce, s katerimi bo pozneje kot organist imel zelo malo truda, a veliko uspeha.

Vinko Lovšin, kaplan v Metliki.

Cerkven koncert 26. julija 1925 v Črnomlju. V nedeljo 26. julija sta bila Semič in Črnomelj prijetno presenečena s prireditvijo cerkvenega koncerta. Koncert se je vršil v Semiču popoldne, v Črnomlju zvečer. Prireditelj v Črnomlju je bila vzorna in občinstvo prijetno iznenadeno. Prireditelji? Kaplan iz Podzemlja pri Gradcu v Belokrajini kot duševni in tehnični vodja, okoli 15 pevcev in pevk — samih domačih kmetjskih ljudi iz Podzemeljske fare (!), nekaj pevcev in pevk iz Mokronoga v pomnožitve. Koncert je bil versko intimen, cerkvena pobožnost v eni najlepših oblik. Publika? Preprosto občinstvo in malo, jako malo inteligence. Mir in tihota pri vseh, v udanem uživanju plemenite lepote. In s kako navdušenostjo in toplim občutjem se je prepevalo! Dvajset točk v prav kratkih presledkih ena za drugo je pač naporno (čeprav se napor ni poznal) in bi sporedu in pevcem dobro delo nekaj točk za same orgle in nekaj solistovskih točk brez zbora. Sploh zahteva tehnika sporedov varijacijo, ter je 19 mešanih zborov zapovrstjo preenolično.

Kdor pozna velik trud poučevanja, ve, da je uspeh enoletnega vežbanja jako velik, da, tako velik, da mislim, da v tej stari črnomaljski cerkvi tako lepega petja še nikdar ni bilo. Srečen oni, ki ima udan material in neovirane možnosti za svoje delo; v dobrem pomenu besede: zavidam ga! In želel bi, da bi povsod imeli ljudje toliko smisla za umetnost, za lepoto in toliko zdrave energije za kulturno delo. Trud, temeljito učenje in ljubezen, predvsem pa — duša!

V Podzemeljskem zboru sta alt in tenor slabše zasedena. Sopran-solo v »Preljubi je moj in njegova sem jaz« iz Sattnerjeve »Assumptio« je bil jako ljubek in prisrčen. Pevka-domačinka se utegne s časom razviti v dobro moč. V splošnem je najbolj pohvaliti lepo izgovarjanje in vokaliziranje (razen mestoma v altu); nihče izmed poslušalcev ni mogel imeti vtisa, da čuje zbor, sestavljen iz preprostega ljudstva. Prednašanje je bilo najlepše v intimnih, nežnih točkah — v legatu, polnozvočnost v majestetičnih mestih. Ugajal pa mi ni diminuendo, ki je prenaplo izzveneval in staccati,

kateri so bili preostri (boljši bi bili mogočni portati, v lokih godal imenovani »širok detaché«). — Orgljanje je bilo dobro; v preludiranju premalo invencije. Ono staro-orglarsko (červavno melodično) staccato figuriranje v visokih legah je motilo, ker — prepogostoma.

Izvajali so bili skladbe: Premrla, dr. Kimovca, Sattnerja, Hladnika, Adamiča. Občinstvo se je pobožno vedlo in se je z mirno zadovoljnostjo razšlo, gotovo z željo, slišati še pogostokrat kaj tako lepega.

H koncu še — ne samo moja osebna želja —: Naj bi cerkveno petje v našem mestu ne zaostajalo za onim v Podzemlju in naj bi naše domače orgle vsako nedeljo tako donele, kot so na dan prvega cerkvenega koncerta; male denarne žrtve ne bi bile v ta namen prevelike!

Mihael Rožanc.

Borovnica. G. urednik! Na Vaš večkratni poziv pošiljam poročilo o tukajšnji cerkveni glasbi. Pretekli božič je minilo ravno dve leti, kar sem došel na to mesto. Poročam v splošnem, kaj se je pelo v teku teh dveh let. Latinske maše smo peli Gruberjevo in Foersterjevo, učili smo se tudi dalje časa Sattnerjevo Missa Seraphica, a sem jo moral radi nekih ovir še odložiti. Ofertorije, graduale itd. smo peli največ in zbirke Griesbacher, Repertorium chorale, o večjih praznikih, n. pr. v Veliki noči tudi štiriglasne Foersterjeve, Fajgllove itd. Responzorije pri slovesnih sv. mašah smo peli brez orgel štiriglasno. Tantum ergo sledečih: Mittererja, Hribarja, Premrla, Oetingerja, Hladnika. Requiema sem pel sam enoglasno skladateljev: Premrla, Vurnika, Hladnika, Joosa, Gruberja. Mašne pesmi smo peli: Sattnerjeve, Premrllove, Kimovčeve (Zbirka »Pred Bogom«), Hribarjeve, Sicherlove in eno Riharjevo. Evharistične iz zbirke »Slava presv. Evharistiji« in »Slava Jezusu«. Blagoslovne iz prilog »Cerkvenega glasbenika« in druge prikladne iz že prej omenjenih zbirke, blagoslovne tudi Oevirkove in Bervarjeve. Marijine pesmi smo peli starejše in novejše iz Premrl: 40 Marijinih, dalje Hladnikove, Sattnerjeve, Hribarjeve, Kimovčeve, Riharjeve in semtertje kakšno iz prilog »Cerkvenega glasbenika«; tudi iz Premrllovih Godovnic neb. materi. Pri procesiji sv. Reš. Tel. smo peli himne iz »Rihar renatus« in druge slovenske evharistične pesmi. Velikonočne: Karlo Adamičeve, Oevirkove, Hribarjeve in iz zbirke: Sicherl-Premrl; božične Hribarjeve, Premrllove in iz zbirke »Pridite molit, Jezusa« (Sicherl-Premrl). Pevske vaje imamo dva- do trikrat na teden. Prihajanje k pevskimi vajam je poleti manj redno kot pozimi; pozimi jih izgovarja slaba pot, poleti kratka noč in utrujenost od dela. Je križ; uspeh je pa seve odvisen od pevskih vaj, tako da ne gre nikdar tako po sreči, kot bi si človek želel. Najtežje je še z moškimi glasovi. Premalo je nagiba od znotraj, potem pa zmanjka požrtvovalnosti. Zbor šteje 4 soprane, 4 alte, 4 tenorje, 3 base. Lansko leto smo peli (sicer ne polnoštevilno) tudi pri procesiji z Najsvetejšim o priliki evh. shoda na Vrhniki. Semtertja je nastopil tudi moški zbor v cerkvi in pri društvenih prireditvah, tako lansko leto 3. decembra o priliki akademije na čast Brezmadežni je pel med odmori Marijine pesmi. Lansko leto v oktobru je bil pri nas g. orglarski mojster Jenko iz Mengša ter nam orgle izprašil in uglasil; potrebno je bilo, po izjavi mojstra baje že 20 let niso bile očiščene. Orgle so Goršičeve iz l. 1884. (že stožci) s 15 pojočimi spremenili in dvema manualoma. Imajo to prednost, da je v prvem manualu izrazil Violon 16, ki naredi pleno precej mogočen. Orgle so sicer še dobro ohranjene, le škoda, da jih črv počasi ugonablja. Uredil sem tudi inventar cerkvenih muzikalij, ki se je že precej pomnožil, in dal vsaki vrsti skladb svoje številke, tako se vsaka reč hitreje najde. Vse v čast božjo, Marijino, in zveličanje duš!

Anton Vornik, organist.

Griže pri Celju. Imel sem nekoliko časa, prijel za pero ter pričel pisati poročilo, kako deluje cerkveni pevski zbor v Grižah. Pred nekaj leti je bilo ustanovljeno »Pevsko društvo«. V tem društvu se goji predvsem cerkveno petje, pa tudi posvetno. Cerkveno petje jako lepo napreduje. Sicer je zbor majhen po številu, pa vseeno krasno popeva v cerkvi. Izvajajo se: Sattnerjeve maše, Kimovčeve in Premrllove itd. Marijine so prav lepo izbrane iz »Šopka«, »Planik«, iz zbirke »40 Marijinih«. Jako lepo se glase Marijine pesmi: »Immaculata« in »Ave Maria«, obe Engelhartovi iz nemške zbirke

ter P. Niedristova »Pozdrav Mariji«. — Obhajilne so iz »Slava Jezusu«, »Srce Jezusovo« — Pogačnikova zbirka — in iz »Slava presveti Evharistiji«. Tantum ergo pa pojo iz Kimovčeve, Gollerjeve in Foersterjeve zbirke. Peli so letos tudi na sv. Pankraca in sv. Rešnjega Telesa Gruberjevo jubilejno mašo. Čudil sm se, ker so tako lepo peli. Za ofertorij je bil »O Deus ego amo te« — Müller. Jako lepo je izvajal tenor svojo partijo, samo malo pretiho v nekaterih mestih. Dinamika lepo naučena. Prednašanje pesmi je dobro naštudirano. Glasovi so lepo ubrani. Noben glas ne sili v ospredje. Včasih je bas premočan, pa g. vodja že ukrene, kar je potrebno. Da bi pa zaostajal, kakor imajo navado podeželski basi, se ne opaža. Vse to je zasluga g. organista, kateri zna mojstrsko voditi pevske vaje. Tako sem podal glavna poročila. Poglobljeje bom poročal prihodnjič. Ob koncu pa moram priznati, da se g. organist Fran Rojnik veliko prizadeva za lepo petje, zato mu vsa čast. Želim mu veliko uspeha. Le tako naprej za čast božjo. Plačila tukaj ne boš prejel, čaka te v nebeški domovini. Bog naj ti blagoslovi delo!

Metod Škerjanc, učitelj.

Št. Janž na Dravskem polju. Dovolite mi, g. urednik, da Vam pošljem par skromnih vrstic. Po mojem mnenju bi bilo primerno zabeležiti kot »spominčico« v naš list »Cerkv. Glasbenik« sledeče:

O priliki romanja na božjo pot na Sv. Goro sem obiskal prijatelja organista g. Josipa Novaka v Št. Petru pod Sv. Gorami. Tu sem med drugim tudi izvedel, da je letos meseca februarja obhajal 50 letnico organistovanja in to samo v eni župniji služil 50 let in opravljal ter vodil petje v župni cerkvi Sv. Petra in v romarski cerkvi M. B. na Sv. Gori.

Rojen je l. 1854., torej 71 let star. Službo je nastopil kot organist v Št. Petru 21 let star, bil je s početka samouk, ker tedaj še ni bilo orglarskih šol v bližini kakor jih imamo danes. Orglanja in teorije se je učil pri raznih tedanjih glasbenikih, največ v samostanu »v Klancu« na Hrvaškem, ker so istočasno že redovniki gojili lepo petje in glasbo v cerkvi in samostanu.

V svoji skromnosti ni niti opazil, da mu pripravljata g. župnik in kaplan slavnosten dan 2. nedeljo v februarju s slovesno sv. mašo in pridigo, pri kateri se je javno prečitalo tudi pohvalno pismo, pisano od mil. kn. škofa lavantinskega dr. Andreja Karlina, v katerem se mu izreka javna zahvala in priznanje za 50 letno službovanje, kot dobremu, zvestemu in pobožnemu cerkv. služabniku, priljubljenemu in spoštovanemu od faranov. Ob koncu sv. maše so zapeli »Te Deum«.

Imenovani je tudi dolgoletni naročnik Cerkv. Glasbenika, pokazal mi je precejšnje število skladb z besedilom in napevom, nekatere so zelo mične in lepe, bolj v narodnem duhu zložene, a v globokem cerkvenem čutu, ki jih v svoji skromnosti ne misli obelodaniti. G. Novak je bil med prvimi podeželskimi organisti, ki je posegel po novejših umetnih pesmih.

Kot 71 letni stgrček je še čil in zdrav; še danes opravlja organistovsko službo ter še korajžno ubere dvournno pot na Sv. Goro, kadar treba in kadar so tamkaj romarski shodi. Tako sva tudi letos ob tridnevnicu na Sv. Gori veselo prepevala v čast M. B. z dobro izvežbanim zborom, v katerem tudi prepevajo: njegova gospa soproga, tri hčerke in sin, sam pa zbor podpira še zmiraž s svojim lepim in svežim basom. Želimo mu iz srca, da ga Bog ohrani še in še.

Dav. Colnarič, organist.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Emil Adamič: 8 lahkkih moških zborov na narodna besedila. Zložil in »Ljubljanskemu Zvonu« ob njegovi dvajsetletnici poklonil — 1925. Založilo in izdalo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Litografiral umetniški zavod za litografijo Čemažar in drug v Ljubljani. Vsako pomnoževanje je prepovedano. Izdaja in posamezne partiture so na prodaj pri založniku in pri raznih ljubljanskih knjigarnah. Cena 20 Din; posamezne

pesmi po 1 Din 50 par. — Dočim naša glasbena društva malo ali nič ne zalagajo, se po izredni delavnosti in podjetnosti v tem oziru odlikuje pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, ki je letos ob svoji 20 letnici poleg mesečnika »Zboric« izdalo moje štiri ženske zборе s klavirjem in sedaj še 8 Adamičevih lahkih moških zborov. Izdaje »Ljubljanskega Zvona« so vse pozornosti vredne. Kakor po eni strani dvigajo naš glasbeni nivo, tako pomagajo tudi našim praktičnim glasbenim razmeram in potrebam. Adamičevi ravnokar izišli moški zbori so krasne, povsem zrele in dovršene skladbe, ki kljub svoji veliki preprostosti in neprisiljenosti že pri pregledovanju partiture vzbujajo zanimanje in se jim moraš spričo številnih posrečenih domislekov diviti. Tudi posamezni glasovi so izvrstno, povsem samostojno vodeni. V harmoničnem in kontrapunktičnem oziru srečaš marsikaj novega. Da bodo tudi pri izvajanju dosegli ti zbori najboljše uspehe, je gotova stvar. Zloženi so vsi na narodna besedila (4 belokranjska, 1 dolensko, 1 medjimusko, 1 koroško, 1 štajersko) in je tudi njih glasbena zamisel pristno naša. Skladbe so z eno besedo mojstrske in jih najtopleje priporočam. St. Premrl.

Milan Zjalič: *Crkvena muzika*. Naklada pisca. 1915. (VIII + 120 str.). Din 40.—

Ta knjiga je nastala na podlagi posameznih razprav, ki jih je g. pisatelj napisal med l. 1907—1913. za »Sv. Cecilijo«; tako nas poučuje predgovor. To nam pomaga, da umemo razdelitev tvariine in knjigo pravilneje presojamo.

Vsebina je razdeljena na 6 oddelkov: 1. Razvoj cerkvene glasbe. 2. Vrste cerkvene glasbe. 3. Instrumentalna glasba v cerkvi. 4. Mašni napevi. 5. Reforma cerkvene glasbe. 6. Hrvatska ljudska cerkvena pesem. — Da je mogoča tudi drugačna razpredelitev, ni dvomno; a ker izhaja iz subjektivnega prepričanja, se mora čitatelj pač sprijazniti z njo.

Knjiga je namenjena poljudnemu pouku, v prvi vrsti Hrvatom. Zato se je g. pisatelj držal precej konservativno osnovnih rezultatov, dasi bi ne bilo napačno, ako bi bil sprejel tudi nekatere novejšje ugotovitve. Najboljši del knjige zastavi s šestim poglavjem III. razprave, kjer govori osobito o domačih odnošajih in stremljenjih ter navaja važne glasbenike lastne grude. V tem pogledu je Zjaličeva knjiga važna in bo dobro služila tudi slovenskim glasbenikom.

Vendar se mi zdi potrebno, da se dotaknem posameznih mest in napišem nekaj pripomb v pojasnilo. S temi sledim besedilu stran za stranjo za tiste, ki si bodo knjigo nabavili ali jo že imajo.

(I. Razvoj cerkvene glasbe.) Str. 2. Tu ima osnovno vlogo še vedno »židovska teorija«, ki ne sloni na drugem, kakor na umetno konstruiranih domnevah, a nima zase niti enega zgodovinskega dejstva. Tu se ne morem baviti podrobneje s tem vprašanjem — zgodilo se bo na drugem mestu —, ampak samo to naj izrečem, da je glasba naše cerkve vzeta iz visokokulturnega zaklada klasične glasbe. — Str. 3. Prvi kristjani so obhajali svoje bogoslužje redno v privatnih hišah in vilah, a le pri pogrebih in v najskrajnejši sili v katakombah, to pa seveda le tam, kjer so jih imeli (Rim, Napolj, Girgenti, Sirakuze, Malta, Melos, Kirene, Aleksandrija in dr.); nedvomno so jim služila i druga skrivališča za dob krvavih preganjanj. Ta zadeva se pa navadno obravnava tako, kakor da izven Rima ni bilo krščanstva na svetu. — Antifonskega petja ni uvel šele sv. Ambrozij, ampak ga omenja že Plinij (med l. 93.—97.). — Str. 4. Nejasno je mesto o nazivu »cantus firmus« za greg. koral. Cantus firmus (stalni napev) so jemali v srednjeveškem večglasju pač navadno iz greg. koral, a cerkveno, enoglasno petje sploh se ne imenuje tako, temveč cantus planus. — Str. 5. »Organum« ni Hukbaldova izumitev, kar potrjuje sam v 13. poglavju svoje »Musica enchiridias«. — Str. 5. Pri Guidonu Areškem se mora omeniti, da je učil umetni diskant in križanje glasov. — Str. 6. Besedo »bas« je izvajati iz srednjeveške latinščine: »vox bassa«, t. j. globoki glas, ne iz grške »basis«. — Glede polifonije 15. stol. se ne smemo ustaviti pri Nizozemcih, ampak obračati pozornost na keltsko Anglijo, odkoder je prišel na Nizozemsko John of Dunstable (prim. V. Lederer, *Üb. Heimat u. Ursprung d. mehrstimmiger Tonkunst*. I. 1906). — Tiskanje not s premičnimi tipi je zastavilo v prvi klici l. 1473. (Konr. Fyner v Esslingenu); potem pride Urh Han s popolnim misalom (1476), tiskanem v Rimu; dalje menzuralne

note v Nigrovi gramatiki, tiskani v Benetkah 1480 (Santritter in Lucilius) in potlej šele prihajata Ottaviano Scoto v Benetkah in Jörg Reyser v Würzburgu s svojima misalama 1481. — Str. 7. Ne »natrpanost«, temveč prepletенost glasov je motil razumevanje besedila v polifoniji. — Str. 8. O oficijalnem stališču tridentinskega cerkvenega zbora smo poučeni v njegovih kanonih. Cerkevno glasbo omenjajo samo dvakrat: a) v 22. seji, dne 17. septembra 1562 (Decretum de observandis et evitandis in celebratione missae) in b) v 24. seji, dne 12. septembra 1563 (Decretum de reformatione, cap. 12.) Kar so eventualno govorili o izločenju večglasnih spevov iz cerkve, je bilo povse privatno naziranje maloštevilnih gorečnejev. Obe omenjeni mesti pa ne vesta nič o izobčenju mnogoglasja. — Kar so nas učili svoje dni o Palestrinini »Missa papae Marcelli«, to je vse že davno izloženo iz glasbeno-zgodovinskih bajk (Baini, Haberl, Weinmann, poročevalec i. dr.). Maša je bila zložena v poklon papežu Marcellu, ki je vladal samo 21 dni: od 9.—30. aprila 1555. Palestrina jo je zasnoval kmalu po 12. aprilu, ko so dobili sikstinski pevci usodni ukor od papeža osebno; dovršiti je seveda ni mogel več do papeževe smrti. — Str. 9. Palestrinin mlajši sodobnik, Giov. M. Nanino je ustanovil v Rimu učni zavod za glasbo, ne rimske šole. — Str. 10. Lassusovo rojstno leto ni še uporečno ugotovljeno. Navajajo letnice: 1520 (Vinchant, Delmotte), 1530 (Quickelberg, Sandberger), 1532 (Sadeler); vsak ima svoje pristaše in g. pisatelj sledi Weinmannu, ta pa Sandbergerju. — Str. 11. Najslavitejši pevski zbor Lassusove dobe je bil v Evropi — izvzemši Sikstine — dunajski, ne monakovski, kakor trdi Weinmann. — Jak. Gallus je bil škofov kapelnik v Olomucu, ne pa tudi v Stanislavi; pač pa je tedaj škofoval v Olomucu Stanislav Pawlowský. Od Gallusovih del je prišel dosedaj na svetlo njegov Opus musicum (6 zvezkov, 1899—1920). Uvod v prvem zvezku obsega životopis Gallusov — ne predgovora —, v drugem bibliografijo njegovih del. — Str. 13. Willaert je uvel skladbe za dva ločena zbora (cori spezzati) a brez orgel. — Zarlino ni bil samo teoretik, ampak tudi izvrsten komponist-praktik; dosedaj poznamo: a) Modulationes sex vocum, Venetiis, 1566 (21 motet); b) Quinque vocum moduli, motecta vulgo nuncupata...; lib. I. Venetiis, 1549 (20 motet); c) 29 spevov po raznih tiskanih zbornikih in d) 13 skladb v rokopisu. — Večina kompozicij je bila ukradena iz knjižnice pri Sv. Marku v Benetkah. — Str. 14. Iv. Jos. Fux je bil dvorni kapelnik (1711—1740). — Str. 19. »Kaudeer« utegne biti pač Fr. Sal. Kandler. — Reformo cerkvene glasbe je začel praktičnim potom Gašp. Eit v Monakovem.

(II. Vrste cerkvene glasbe.) Str. 21. G. pisatelj ne šteje cerkvene ljudske pesmi v strogem smislu v cerkevno glasbo; zakaj ne? Prvotno je bila edina cerkvena popevka! — Str. 23. Ne vem, kako bodo dirigentje zadovoljni s trditvijo, da se klasična polifonija ne poje v »strogem taktu«; kako pa? — Da Cerkev ukazuje klasično polifonijo, to je preostro povedano; motu proprio Pija X. jo priporoča tam, kjer imajo sredstva za izvajanje. — Str. 24. Da je težko priti do klasičnih (polifonskih) kompozicij, je danes le še deloma resnična trditev spričo dejstva, da imamo 658 zvezkov tiskanih partitur od starih glasbenih del: Francozov (od 1531 dalje), Angležev (od 1601 dalje), Poljakov (od 1838), Nizozemcev (od 1839), Italijanov (od 1841), Špancev (od 1869), Skandinavcev (od 1878), Nemcev (severni N. 1892, južni [Bavarci] 1900), to vse razen onih, ki jih navaja g. pisatelj sam. Nekatere popularne izdaje, n. pr. Lüčkova Sammlung ausgezeichneter Kompositionen f. d. Kirche (II. izd. 1859) so zelo razširjene. — Str. 25. Besede g. pisatelja o neumestnosti gledališke smeri v cerkvi so neoporečne; težje bo pa ugotoviti, kje se začenja. Tehnika skladanja, moderna harmonija in instrumentacija se težko ločijo od cerkvenih skladb; mnogo je tudi na poslušalcu, kaj smatra za cerkevno ali proticerkveno. Pri tej priliki bi opozoril samo na starokrščansko dobo, ki je poznala istotake razmere in — jih prenašala; priča nam je veliki gorečnej Tertullian (De spectaculis, cap. 2 in cap. 25).

(III. Instrumentalna glasba v cerkvi.) Str. 30. Da je opera potisnila cerkevno glasbo v kot, bo težavno dokazati; kajti, da se je glasba tudi v cerkvi razvijala dalje vzlic operi, nam pove vsaka bibliografija iz dob, ko je bila vera še živa. Ne upal bi si pa reči, da je Rih. Wagner v zadevah katoliške cerkvene glasbe »objektiven svedok«,

kajti koreninil je izključno v gledališki smeri. — Str. 31. Kočljivega in nikakor še zadovoljivo in objektivno rešenega vprašanja, v koliki meri so necerkveni Mozart, Haydn in Beethoven, se žal ne morem lotiti, ker bi me privedlo predaleč. V prvi vrsti moramo vpoštevati kulturno osredje njihove dobe, v čije duhu so pisali in morali pisati. Te skladbe je treba 1. vestno proučevati, 2. dobro pripravljati za izvajanje, 3. izvajati jih z dobrimi močmi in 4. osobito pažno posvečati tempu in dinamiki, da sta primerna svetemu kraju. Ko so l. 1909. na Dunaju peli Haydnovo Marijacejsko mašo, mi je rekel po opraviilu znani duhovnik in stolni kapelnik dr. Viljem Widmann: »Te glasbe ne smemo izključiti iz cerkve; bil bi kulturn greh.« Za svojo osebo bi pristavil: izvajal bi jih pa le izjemno — ker nimamo niti pevcev, niti primerne kulturalnega osredja več. — Str. 32. Da Jos. Haydn ni ustvaril simfonije, marveč Iv. Vacl. Ant. Stamitz (1717—1757) in Fran. Ks. Richter (1709—1789), prvi Čeh, drugi Moravec, je danes splošno priznana stvar (prim. K. Nef, *Gesch. d. Simfonie u. Suite*, 1921). — Str. 33. Da je Haydn vcepil svojega necerkvenega duha Beethovenu, ne bo držalo; 1. Beethoven je bil presamostojen, da bi si bil dal narekovati, 2. je imel Haydn sploh premalo vpliva nanj, saj je hodil Beethoven skrivaj na pouk k J. Schenku (1761—1836), ko je bil Haydnov učenec. — Str. 37. Orgel cerkev ni le dopustila, ampak celo priznala. Prva klica tega glasbila je v dudih in pastirski piščali; razvilo se je brez dvoma na iztoku. Plastični in literarni spomeniki se opirajo na helenistični orijent. Znano pismo papeža Ivana VIII. so Nemci krivo tolmačili. Freizinski škof Anno je imel graditelje orgel začasno izposojene — najbrž iz Carigrada. Ker jih je papež tudi zahteval, so mu pač rekli, da so razpoložljivi delavci v Freisingu; zato jih je papež potem zahteval od tam. Kajti v Nemčiji do l. 826. niso imeli obrtnikov, večših staviteljstva orgel. Prvi graditelj orgel, grški menih Georgios, je došel iz Benetk na dvor Ludovika Pobožnega l. 826. in se mu ponudil v službo; a še za papeža Silvestra II. (999—1003) so dobivali v Nemčijo orgle iz Italije (Bobbio), kjer so jih gradili po bizantinskih navodilih. — Str. 38. Orgle v Winchestru, ki jih je postavil škof Elfeg (936—951), so imele 400 piščal in dve klavijaturi, vsaka po 20 (ne 10!) — vkupe torej 40 tipk. Menih Wolstan, ki opisuje te orgle, ne omenja nič, da so bile tipke po komolec dolge in 3—7 palcev široke; ta svedok označuje učinek teh orgel točno: »nalik grmenja biča uho železni glas« (*inque modum tonitrus vox ferrea verberat aures*). Zato ta glasbila sprva niso bila priljubljena in cerkveni krogi so se jim upirali. Dolski škof Balderik (1107—1130) jih je sicer dal postaviti v svoji katedrali zato, ker so jih nabavljali drugi vladike, a sam se jih ni nič kaj veselil (»Ego siquidem in modulationibus organicis non multum delector...«). Da so bile tipke tako velike, je bajka, ki sta jo zakrivila v prvi vrsti Mih. Praetorius (*Syntagma musicum*, II. l. 1619.) in za njim Gašp. Calvör (*De musica... eoque spectantibus organis*, 1702); imela sta pred seboj razložene orgle in smatrala pedalne tipke za manualne. Dandanes ne smemo več verjeti takim bajkam, ki se obsojajo same. Registre so imele orgle že v 14. stoletju (C. F. Hennerberg, *Schwedische Orgeln — Norrlanda in Anga — des Mittelalters*. III. Kongress der IMG, 1909, str. 91—99). — Str. 40. Giov. Gabrieli je bil nečak (ne brat!) Andreja Gabrieliija. — Str. 42. Protestantje imenujejo vse večglasne pesmi, ne samo ljudskih — »korale«. — Str. 43. Trditev, da so Italijani pred Händelnom obdelavali v svojih oratorijih samo življenje Jezusovo, ni točna, saj imamo več del, n. pr. iz l. 1622. »Santa Irene« in »La pellegrina costante« (zl. Loreto Vitori), dalje 1624 »Santa Orsola« (Marco da Gagliano), l. 1627. »Santi Inocenti« (M. Capollini) in dolgo vrsto drugih! — Str. 45. Pri besedi »pripovjedač« (*storico*) bi bilo treba dostaviti: pevec-solist, da ne misli nepoučen človek, da zastopnik te dolge vloge samo govori. — Str. 47. Med moderne nemške organiste sodi gotovo tudi o. Mih. Horn, O. S. B., med Nizozemci pa močno pogrešamo imena Jos. Beltjens.

(IV. Mašni napevi.) Vobče bo pač res, da se je zapadna liturgija ustalila nekako v 10.—11. stoletju. Predalekosežnih sklepov pa ne smemo izvajati in oblikovati doktrinarno prikojenih trditev. Tiha sv. maša se je darovala tudi davno pred 11. stoletjem; torej ni bila znana tedaj samo péta maša. V prvih dobah krščanstva niso

poznali péte maše. Sv. Pavlin Nolanski omenja v svojih bazilikah (Nola, Fundi) po več oltarjev; to pa ima smisel le tedaj, ako se daruje več sv. maš istodobno; take ne morejo biti péte, ker bi motile. Liber pontificalis omenja v dobi papeža Hilarija (461—468) več oltarjev v Lateranski cerkvi. Sv. Gregor Vel. (590—604) govori v svojem pismu (ep. IV., 49) o 13 oltarjih cerkve v Saintes-u. Načrt za samostan St. Galen (ok. 830) kaže v cerkvi vrisanih 11 oltarjev. Od 7.—14. stol. imamo ohranjenih vrsto prenosljivih oltarjev (altaria gestatoria, itineraria), na katerih so darovali samo tiho sv. mašo; tudi missa pro infirmo (acrotante) je bila vselej samo tiha. Šent Galske beležke (Causus St. Galli, cap. 1.) iz 9.—11. stol. rabijo izraze: missas (ne missam) audimus (osobito o neduhovnih) in missas dicimus ali cantamus, torej razločujejo označbe.

(V. Reforma cerkvene glasbe.) Str. 71. »Caecilienvereinskatalog« je gotovo dragocen seznam liturgično pravilnih, ne vedno umetniško na višku stoječih skladb. G. pisatelj vidi Wittove kritike v prerožasti luči; te imajo mnogo dobrih strani in so programatične — a objektivne so le redko. — Str. 74. Pevski zbor pri sv. Petru v Rimu ni bil nikdar »Sikstinska kapela«, ampak katedralni zbor; Sikstina je bil papežev dvorni zbor. — Str. 75. Španski list za cerkveno glasbo se imenuje »La musica religiosa en España (ne Musica sacra Hispana). — Med dunajskimi glasbeniki, udeleženi pri reformi cerkvene glasbe, treba imenovati na prvem mestu prof. Jos. Böhma (1841—1893), dasi je v istem smislu deloval tudi njegov brat Julij B. (1851—1917); med novejšimi pogrešamo Ferd. Habelna, sedaj stolnega kapelnika na Dunaju. — Str. 76. Glasilo ogrskih cecilijancev slove: Katholikus Egyhazi Zeneközlöny (izhaja od l. 1894-); Ogrí imajo še drug glasbeni list z naslovom »Zeneközlöny« (izh. od l. 1902. dalje, a ne zastopa cerkvene glasbe.) — Str. 77. Poljski cerkveni pevski zbor, ustanovljen l. 1540, je nosil ime »Rorantisti«. — Str. 80. Sattnerjevim skladbam je dodati še opero v 3 dejanjih »Tajda« (1924). — Str. 81. Dr. F. Kimovec je študiral v Rimu bogoslovje, a glasbo v Ljubljani in na Dunaju; zložil je tudi več maš ter latinskih in slovenskih spevov. — Str. 82. O. Gavro Tamparica ni bil nikdar kapelnik na dunajskem dvoru.

(VI. Hrvatska ljudska pesem.) Protiviti se nekdanjemu nemškemu naziranju, da je ljudska pesem v cerkvi delo Luthrove reformacije, je danes odveč, ko je vendar Henr. Avg. Hoffmann von Fallersleben to trditev že pred 93. leti popolnoma ovrgel v svoji knjigi: Geschichte des deutschen Kirchenliedes (I. izd. 1832, III. izd. 1861) in za njim Filip Wackernagel (Das deutsche Kirchenlied von den ältesten Zeiten bis zu Anfang des 17. Jahrhunderts; 1863—1877, 5. zv.) ter končno Karl Sev. Meister, Das Katholische deutsche Kirchenlied (I. izd. 1862); druga izdaja in nadaljevanje: Dr. Wilh. Bäumker, Das kath. deutsche Kirchenlied, 1886—1911.

Ostalo je tudi mnogo tiskovnih pogreškov, ki jih ne more vsakdo popraviti; navajam jih kar le moč na kratko in dodajam v oklepajih pravilne oblike. Str. 7: Jaskuin (Josquin des Pres izr. Žoskén), to je Jožek; nekateri so tolmačili to obliko kot Jošt, nikdar pa Jakob. — Str. 8. Loysel, Compere (= Loysel Compère, ne dve osebi!). Ant. de Ferin (= A. de Fevin). Clemens non papa (= Jacobus Clemens, latiniziran iz Jacques Clément, ki se je navadno podpisaval s pridevkom »non papa«, da se loči od svojega sodobnika papeža Klemena VII. (1523—1534). — Str. 9. Haberle (= Haberl). — Str. 10. Eifra (= A. Cifra). — Latro (= de Lattre = Lassus). Važno je, da se upoštevajo tudi krstna imena; tako n. pr. str. 12: Doni; katerega misli pisatelj? Ant. Franc. Doni, 1519—1574 ali Giov. Batt. Doni, 1594—1647? Oba sta pisala teoretične razprave o glasbi; pomembnejši je poslednji. — Str. 12. Gabrielli, dosledno tudi pozneje (= Gabrieli). — Str. 13: Wilaert (= Willaert). — »g. P. Colone« (= Gian Paolo Colonna). — Str. 31. Offertorium (= offertorium; saj ni lastno ime!). — Str. 33: Titan (= titan). — Str. 39. Londino (= Landino). — Str. 40. Faifex (= Fairfax). — Str. 44. Rinek (= Rinck). — Str. 45. Reppresentazione (= Rappresentazione). — P. Harmann (= o. Hartmann von An der Lahn Hochbrunn). — Str. 46. Dvoržak (= Dvořák). — Str. 47. Guilmont (= Guilmant). — Str. 65. Schett (= Schlett). — Str. 78. Dielhold (= Dielbold). — Wiltberger; cerkvena komponista imamo dva tega imena: Heinrich W. (*1841) in August (*1850); katerega misli g. pisatelj? Str. 74. E.

Ravanello (= Oreste Ravanello). — Str. 75. O. Mocquereau (= Dom André Mocquereau). — M. Gastone (= Amédée Gastoné): — Str. 76. Rihovsky (= Vojtěh Řichovský). — Str. 78. Ribar (= Gregor Ribar); prvi pouk v glasbi mu je dalaj eksjezuit, tedaj župnik v Polhovem Gradcu. — Str. 80. Nedved (= Ant. Nedvěd). — V kazalu: Bauerle (= Bäuerle); Gueranger (= Dom Prosper Guéranger); Vittoria F. (= Tom. Ludov. da Vittoria); Vogler (= V. Jurij Jos.); Zarlino Ivan (= Z. Josip).

Knjižica ima lično in priročno obliko in podaja za domače hrvatske odnošaje mnogo gradiva, ki bo marsikomu dobro došlo. Mantuani.

Naši glasbeni listi.

»Pevec« 1925, 7—8. prinaša članek: Ustanovimo učiteljski pevski zbor! Nadaljujejo se: Bajukov članek o taktu, P. H. Sattnerjev o Sekvenci in Aljaževi Pevski spomini. Sledijo poročila Pevske zveze, o naših zborovskih prireditvah v Grobljah, Mekinjah, Gorjah, v Gorici, v Žireh, v Mokronogu, kamniškega in škofjeloškega okrožja. Ocenjene so Slovenske narodne pesmi, nabral in priredil Marko Bajuk, E. Adamičevih Šest pesmi za mešani zbor in St. Premrlovi štirje ženski zbori s spremljevanjem klavirja. Podane so razne za petje važne stvari iz raznih listov. V prilogi se nahaja konec M. Tomčeve »Zazibalke« in precejšen kos E. Adamičevih »Svatovskih pesmi«.

Sveta Cecilija 1925, 4. prinaša članke: Dragutin Klobučarić (1794—1856) (V. Klaić); O organizaciji kantora (R. Mayer); Drugi mednarodni glazbeni festival u Pragu (A. Lajovic); Skupljači narodnih melodija kod Srba (St. M. Šiljački); Medju benediktincima u Clervauxu (I. Kokot); Pjevačka i muzička sezona g. 1924—1925 u Splitu (K. Perinić); Muzička sezona u Zagrebu (L. Šafranek-Kavić); Bilješke iz engleskog muzičkog života (Vl. D.); Ivanjska popijevka iz Draganošca u Turopolju (F. Lučić); Kresne ili ivanjske popijevke u Bijeloj Krajini (V. Lovšin); Iz hrvatske glazbene prošlosti: Dva nova teksta pjesmi »Ta zvezda ta je izelca« (J. Lahner); Dopisi; Glazbena literatura; Pregled štampe o glazbi; Razne vijesti; Vijesti »Saveza hrv. pjev. društava«; Iz Cecilijina društva; Nek je svašta. — Glasbena priloga prinaša Fr. pl. Lučićev »Oče naš« za meš. zbor in S. Lujze Kozinovićeve motet »Virgo prudentissima« za mešani zbor.

Jugoslavenski Muzičar 1925. Izšle so številke 7., 8. in 9. Poleg organizacijskih poročil omenjamo članke: Tri velika djela naše savremene muzike (dr. Josip Andrić); to so namreč opera Hasanaginica Luje Šafraneka-Kavića, K. Baranovićeve balet »Licitarsko srce« in »Dubrovački diptihon« Antona Dubronića. V 8. številki K. Tompov članek »Sergej Kusevicki — Festival Stravinski. V 9. številki članek »Slovenska opera v Ljubljani« (Criticus).

Razne vesti.

Orglarska šola v Ljubljani se prične 30. septembra.

G. Josip Vedral, profesor gosli na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani, je 4. septembra doživel tridesetletnico, odkar poučuje na matičnem zavodu. Izkazal se je izvrstnega šolnika in dosegel kot tak lepe uspehe. Udejstvoval se je tudi kot skladatelj. G. prof. Vedral poučuje tudi na orglarski šoli Cecilijinega društva klavir ter sodeluje kot organist na frančiškanskem koru. Bog ga živi!

Zaslužna duhovnika-glasbenika ljubljanske škofije gg. Josip Lavtižar, župnik in svétnik v Ratečah, in Gotard Rott, župnik in svétnik, prej v Zagorju ob Savi, sedaj v pokoju v Konjicah, sta obhajala 11. septembra zlato mašo. Obema iskreno čestitamo!

Pevsko društvo »Ljubljanski zvon« v Ljubljani je obhajalo 19. avgusta t. l. 20letnico. Svoj jubilej je praznovalo s prireditvijo treh koncertov, z izdajo mesečnika

»Zbori«, dalje z izdajo štirih Premrlovih ženskih zborov s spremljevanjem klavirja in osmih Adamičevih lahkih moških zborov na narodna besedila. Začetkom oktobra se bo vršil slavnostni koncert, na katerem bo društvo izvajalo nove ženske, moške in mešane zборе skladateljev Adamiča, Komela in Premrla. 1. septembra je poteklo 15 let, odkar je prevzel pri društvu mesto pevovodje Zorko Prelovec. Zelo delavnemu pevskeemu društvu želimo še nadaljnega dolgega obstanka in obilnih uspehov.

G. Jakob Aljaž, župnik-svétnik na Dovjem, naš mnogozaslužni skladatelj in oče našega planinstva, je obhajal 7. julija osemdesetletnico. Telesno in duševno žilemu prijatelju želimo še obilno zdravih in veselih let!

Orglarsko podjetje »Cecilija« s centralno pisarno v Salzburgu-Parsch in podružnico Wien-Klosterneuburg je ustanovilo orglarsko podružnico v Ljubljani, Cesta na Rožnik. Poleg omenjenega orglarskega podjetja izdelujejo orgle v slovenskih krajih: Anton Dernič v Radovljici, Franc Jenko v Mengšu, Ivan Kacin v Gorici (Piazza N. Tommaseo 29) in Josip Brandl v Mariboru.

O priliki kongresa za proučevanje vzhodnega bogoslovja v Ljubljani se je v nedeljo 12. julija vršila v stolnici slovesna liturgija vzhodnega obreda po sv. Janezu Zlatoustu v staroslovenskem jeziku. Taka liturgija tudi na Vzhodu ni vsakdanost, ampak se obhaja le ob prav velikih praznikih. Sv. liturgijo je daroval križevski škof dr. Njaradi ob številni asistenci; bila je tako zvana kon-telebracija, kjer je darovalo sv. mašo hkrati pet svečnikov. Pri tej izredni liturgiji je a capella prepeval pevski zbor glasbenega društva »Ljubljanec« pod vodstvom opernega kapelnika g. Neffata. Petje je bilo krasno in je napravilo hkrati z veličastnimi obredi na pričujoče mnogoštevilno občinstvo največji vtis.

Uspeh jugoslovanskega peveca v tujini. Pri izpitih gledaliških umetnikov v metropolitanskem gledališču na Dunaju je mlad Bosanec Risto Ivić vzbujal največjo pozornost. Njegov glas primerjajo s Carusovim in mu obetajo sijajno bodočnost.

Službo stolnega regens chori v Mariboru je s 1. avgustom nastopil mlad štajerski žuhovnik g. Ivan Gašparič, ki je ravnokar dokončal akademijo za cerkveno glasbo na Dunaju. Pozdrav in voščilo k srečnemu začetku!

Skladatelj P. Hugolin Sattner je dovršil opero »Tajdo« in jo izročil upravi narodnega gledališča v Ljubljani. G. skladatelju, ki se je v starih letih lotil tako ogromnega dela in ga srečno dokončal, iskreno čestitamo, želeč, da bi njegovo delo tudi na gledališkem odru, za katerega je namenjeno, našlo priznanje in uspeh.

G. Anton Skok, organist v Mošnjah, je letos na Svečnico obhajal 50 letnico svojega organistovskega službovanja. Orglati je pričel l. 1875 na Srednjem pri Kanalu, potem bil v Javorju pri Ljubljani, v Pečah, v Kostanjevici, v Špitaliču, v Mekinjah, v Soteski, pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko in zadnjih 11 let v Mošnjah. Zaslužnemu možu, ki je poleg orglanja in cerkveništva deloval ponekod tudi kot pomožni učitelj in praznoval letos hkrati 70 letnico rojstva, voščimo vso srečo. Bog ga obrani!

Umrli je na Vrhniki 17. avgusta tamošnji dolgoletni organist, nadučitelj v pokoju g. Vinko Levstik, ki je bil nedavno o priliki 50 letnice svojega organistovskega delovanja na Vrhniki odlikovan z redom »Pro Ecclesia et Pontifice«. Umrli je en dan po cerkvenem koncertu, ki se je vršil v vrhniški župni in dekanijski cerkvi v proslavo njegovega tolikanj zaslužnega dela. O velezaslužnem pokojniku je »Cerkveni Glasbenik« prinesel uvodni članek s sliko v 11. številki l. 1915. ob 40 letnici njegovega delovanja kot organista in pevovodja na Vrhniki. Pokojni g. vodja se je rodil 24. januarja 1844 v Sodražici in je služil po končanih študijah kot učitelj in organist na Dobrovi 8 let, v Dobropolju 4 leta, eno leto v Trebnjem, potem pa ves čas na Vrhniki. Kot organist je deloval vsega skupaj 63 let. Bil je glasbeno zelo izobražen, učil se je pri Nedvedu in se potem sam leta in leta pridno izpopolnjeval. Spadal je med najboljše organiste svoje dobe. Katoličan skoziškos. Blag družabnik. Vzornega organista in cerkvenoglasbenega vodja naj Bog v večnosti poplača z odlikovanji, kakor jih morejo dati le nebesa!

Umrla je v Višnji gori vsled kapi soproga tamkajšnjega nadučitelja v pokoju in organista Janka Škerbinca, gospa Marija Škerbinec, rojena Keržišnik iz Preddvora pri Kranju. Pokojnica je bila sloveča cerkvena pevka. Imela je jako lep, zvočen in krepak sopran bajne višine. Pela je v čast božjo nad šestdeset let, zadnjokrat letos o Binkoštih. Ona je prva zapela od soproga že v Preddvoru dvoglasno zloženo, danes ponarodelo, od Deva harmonizirano »Vigred se povrne«. (Ta nagrobnica se je prvič pela pri pogrebu skladatelja Kamila Maška.) G. Škerbincu — ki je menda sedaj najstarejši slovenski organist, star nad 83 let — ob smrti njegove drage soproge naše iskreno sožalje! Rajniki pa večni mir in pokoj!

Umrla je v Ljubljani 25. avgusta g. d. Melanija Zalar, pridna in zmožna pevka stolne cerkve. Pela je na stolnem koru pet let od 1919 do 1924, ko je morala vsled boleznih prenehati. Sušica, ki si jo je nakopala vsled prehlajenja, jo je ugrabila v najlepši starosti 24 let. Zelimo ji, naj bo čimprej deležna sodelovanja pri nebeškem zboru.

Zvonarna strojnih tovarn in livarn v Ljubljani je razstavila na V. ljubljanskem velesejmu 5 zvonov iz najboljšega bronu, namenjenih za Komendo pri Kamniku. Zvonovi so: B, težak 2692 kg, D, 1296,5 kg, F, 720 kg, G, 551,5 kg in B, 335 kg.

»**Pevcu**«. Članka »Cerkvena glasba in duhovnik« v 7.—8. številki letošnjega »Cerkv. Glasbenika« ni spisal g. Anton Dolinar, temveč nekdo drugi na —r. Pravzaprav so pa ta članek »zložili« trije, kar je še bolj zanimivo.

Čedomil Dugan, 10 letni sinko prof. Franja Dugana v Zagrebu, je 4. maja priredil v Zagrebu orgelski koncert in izvajal J. S. Bachove skladbe s tako spretnostjo in virtuoznostjo, da se mu je čudil ves glasbeni Zagreb. Tudi nas Slovence veseli ta izredni umetniški pojav med brati Hrvati.

Gallusovo mašo »Quatuor vocum super mixolidium« je varaždinsko pevsko društvo dvakrat izvajalo pod vodstvom svojega pevovodje dr. E. Krajanskega.

To in ono.

Ustanovimo učiteljski pevski zbor!

Moderne zborovske skladbe zahtevajo glasbeno naobraženih pevcev, ki se lahko ne glede na tehnične in harmonične težkoče umotvorov pogloblje v njihovo vsebino. Najinteligentnejše in najboljše pevce moramo iskati med učitelstvom. Zato more zbor, ki bi mu tvorilo jedro učiteljstvo, gojiti moderno glasbo kar najuspešneje. Dokaz temu je zbor učiteljev v Julijski Benečiji, ki se je v nekaj letih popolnoma uveljavil ne-le pri rojakih, temveč tudi pri Italijanih samih. Dejstvo, da je našla slovenska pesem vse priznanje pri naših narodnih sovražnikih, je izredno velik uspeh ne glede na to, da nudi pesem pomoč tudi našim zatiranim bratom. Kaj premore dobro organiziran učiteljski zbor, priča tudi zbor moravskih učiteljev. Delovanje tega zbora je bilo tako uspešno, da je odločilno uplivalo na produktivno češko glasbeno umetnost. Odprl je skladateljem nove vidike in nastale so mogočne, širokopotezne zborovske skladbe z instrumentalno peljanimi glasovi, ki so v čast vsemu češkemu narodu. Ta zbor je bil tudi eden glavnih činiteljev, ki je pomagal dvigniti ugled češkega naroda na podij svetovne kulture.

Pri nas čaka nešteto krasnih skladb moderne koncepcije na izvajanje. Pretežke so za naše zборе, ne bi pa bile pretežke za zbor glasbeno naobraženih pevcev. Zato je dolžnost našega učiteljstva, da tu zastavi svoje moči in pomaga slovenski moderni pesmi na noge.

Učiteljstvo je dosedaj mnogo storilo za prosep glasbene umetnosti. Iz njegovih vrst je izšla cela vrsta glasbenikov, dandanes je veliko zborov v rokah učiteljev. Tudi med produktivnimi glasbeniki zavzemajo učitelji prva

mesta. Koliko več bi učiteljstvo med narodom še le lahko storilo, če bi imelo priliko uriti se v skupnem pevskem zboru! Ostalo bi v stalnem stiku z glasbenim svetom, zasledovalo bi razvoj glasbe in pridobilo mnogo glasbenega znanja, ki mu ga ni mogla nuditi šola v kratkem času študija. Edina ovira je oddaljenost pevcev od skupnega središča. V tem oziru naj nam bodo zopet vzor tovarišice in tovariši na Goriškem, ki so pod neprimerno težjimi razmerami ustanovili svoj zbor in vztrajajo na začrtani poti kljub največjemu političnemu pritisku in gmotnim žrtvam.

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani si je stavilo nalogo, da organizira pod svojim okriljem zbor učiteljev, in vabi vse, ki imajo voljo, k sodelovanju. V prvi vrsti se obračamo na one, ki morejo v tehničnem oziru sami svoj glas naštudirati in imajo primeren pevski organ. Prijave z navedbo glasu in natančnega naslova sprejema društveni tajnik A. Gröbming, Cojzova cesta 9, Ljubljana. Naše društvo in zbor/imata pred očmi samo kulturno-glasbene cilje, zato izključujeta vsako politiko. Računamo pa z ozirom na kulturno zgodovino našega učiteljstva, ki je na vseh poljih stalo vedno v prvih vrstah, da bo tudi sedaj zastavilo vse moči v povzdigo slovenske pevske umetnosti.

V Ljubljani, julija 1925.

Za društvo učiteljev glasbe:

Marko Bajuk, predsednik.

A. Gröbming, tajnik.

Ali je prav, da predstavljamo tuje pesmi (skladbe) v naš jezik in kako? Ko je g. p. Hugolin Sattner izdal tri zvezke Faistovih cerkvenih pesmi, je bilo čuti razna mnenja. Večina je izdajo pozdravila, drugi so mu pa očitali, da s tem domačo glasbeno umetnost zapostavlja, oziroma uničuje. Kako prav in dobro je bilo, da so te pesmi izšle, kaže dejstvo, da so nekatere že razprodane. Res imamo v naši cerkvenoglasbeni literaturi bogato izbiro vsakovrstnih skladb, a jih nam kljub temu še primanjkuje, posebno Marijinih, mašnih in obhajilnih. Naši skladatelji bi prav radi pomagali iz te zadrege, a kje dobiti v teh časih neznosne draginje založnika? Je torej upravičeno, če za svoj zbor prestavimo v naš jezik kakšne tuje pesmi in jih razmnožimo. Ako le dobimo kakšno dobro skladbo, prestavimo in pojmo jo. Nikakor pa ne gre, da bi se pri prestavi namen pesmi spremenil. Iz Marijine pesmi ne sme nastati obhajilna, iz mašne ne postna in obratno, kar se žal dogaja. Skladatelj se skrbno ozira na besedilo. Slog napeva Marijine pesmi se zelo razlikuje od obhajilne, mašne itd. Tu je čisto druga misel in linija. Vsled take nezmislne zamenjave in prestave obrnemo celo skladbo narobe. Pesniki nam bodo radi postregli z dobro prestavo. Včasih pesnik tuje besedilo tako lepo prestavi in zadene misel, da se v našem jeziku še lepše glasi, kakor v izvornem. (Silvin Sardenko, M. Elizabeta, dr. Opeka itd.) — Nedavno sem pa slišal pri neki šolski maši (sredi junija) v Ljubljani — kar ne bi verjel, če bi se na lastna ušesa ne prepričal — peti pesem »O Jezus, sladki moj spomin« na napev Führerjeve velikonočne pesmi »Zveličar gre iz groba«. Ta pesem napravi najlepši vtis pri vstajenju po trikratnem aleluja, ko se začne procesija premikati iz cerkve. Tej priliki je ta napev namenjen, za kar priča njegov naslov. Kako se je ta velikonočna pesem na omenjeno evharistično besedilo sredi junija glasila, si lahko predstavljate. Besedilo in napev pesmi nam tolmači praznik in cerkveno dobo. Če napev zamenjamo z besedilom, ki je namenjeno samo gotovim praznikom in prilikam, zgubi s tem ves svoj pomen in namen. Verniki se pri tem motijo in begajo, cerkvene dobe in praznike pa prekucujemo na glavo, kar ne smemo trpeti, še manj pa delati.

Anton Lavrič.

»Z ozirom na popolno stagnacijo in neplodovitost naših cerkvenih skladateljev.« Pri oglasu in ocenitvi štirih Mihelčičevih Marijinih pesmi za mešani zbor (drugi natis)

v »Slovenec«, z dne 28. julija 1925 pravi ocenjevalec (podpisal se ni), da so te pesmi z ozirom na popolno stagnacijo in neplodovitost naših cerkvenih skladateljev (izvzemši Premrla, Sattnerja in dr. Kimovca) posebno dobrodošle.

Ne gre nam tu toliko za Mihelčičeve pesmi kakor za krivično obsodbo naših cerkvenih skladateljev. Če izpustim oni »izvzemši« in kar sledi, izjavljam točno in določno, da imajo naši cerkveni skladatelji, zlasti mlajši, pripravljene cele zbirke lepih, izvernih in vsega uvaževanja vrednih cerkvenih skladb. Če opustim latinske skladbe, ki jih je pri nas sploh težko izdati, in se omejim samo na cerkvene pesmi, jih imajo za tisk pripravljene in čakajo tozadevnega vstajenja skladbe Karla Adamiča, dr. Frančiška Kimovca, Josipa Klemenčiča, Alojzija Mava, Stanka Premrla, Vinka Vodopivca, Martina Železnika itd. Naši cerkveni skladatelji torej niso v nikaki stagnaciji in ne moremo ter ne smemo kar tjevdan govoriti o njih neplodovitosti, ko so pa v resnici zelo plodoviti. V stagnaciji in neplodovita pa so — in to je zelo žalostno dejstvo — naša založništva, ki jim je glasba deveta briga. Jugoslovanska, svojčas Katoliška knjigarna je pred leti založila in izdala mnogo cerkvenih skladb, zadnja leta malo zalaga in smo skladatelji obsojeni na »samozaložbo«. Tudi so mnoge jako priljubljene in praktične zbirke pošle, n. pr. Slava Brezmadežni, Pesmarica za mladino in razne partiture cerkvenih pesmi posameznih skladateljev. Pa zastoj je vsaka beseda, vsaka prošnja za drugi natis. Na vsak način vzorna stagnacija in neplodovitost!

Dogodi se pa tudi, da založništvo kako zbirko cerkvenih pesmi že sprejme v založbo, toda se čez par tednov premisli in izjavi, da ne bo založilo. To je pač čudno, nerazumljivo postopanje. A vemo za vzrok tudi tej stvari. Tu so vzdaj posebni založnikovi ocenjevalci. Če ti tak ocenjevalec skladbo zavrže, pa je po tebi, dragi mlad skladatelj. Tu je deloma tudi vzrok stagnacije in neplodovitosti založništva. Mislim, da če so cerkvene skladbe od knezoškofijskega ordinariata pravilno potrjene in odobrene, ni treba imeti založnikom glede vrednosti in uporabnosti skladb nikakega dvoma in pomisleka več in vpraševati za svet še razne druge kritike.

Z ozirom na te naše nezdrave in nevzdržne razmere kličem prizadetim činiteljem: Kako dolgo še nas boste trpinčili?! Pustite nas peti in skladati, kakor resnično občutimo in kakor na splošno z veseljem in užitkom sprejema naš mladi, petja in glasbe željni rod. Ne zapirajte nam duri, raje nam jih na stečaj odprite in nam pomagajte, da moremo z našimi proizvodi v svet!

Stanko Premrl.

Glasbeni natečaj.

Ojai Valleyska glasbena svečanost razpisuje za l. 1926 natečaj, ki sta ga ustanovila gg. F. S. Coolidge in Frank J. Frost z namenom, da se pospešuje skladanje komorne glasbe in določa nagrado 1000 (entisoč) dolarjev skladatelju najboljšega kvarteta za godala: dve violini, violo in violoncello; skladba se predloži razsodišču (jury); imena razsodnikov se objavijo pozneje.

Nagrajena skladba se bo prvič izvajala na Ojai Valleyski svečanosti za komorno glasbo, vršečo se meseca aprila 1926 v Ojai Valleyi v Kaliforniji. Specielni pogoji za to tekmo so nastopni:

Tekma velja od sedaj (t. j. od 5. maja 1925) pa do prvega marca 1926. Rokopisi, ki dospejo pozneje, se vrnejo kot nedopustni, istotako tudi oni, ki ne odgovarjajo pogojem, stípuliranim v tem razpisu.

Sprejemajo se edinole skladbe, ki niso še obelodanjene in se niso še izvajale javno, niti deloma, niti v celoti. Ne sprejme se nobena kompozicija, ki je že dobila kako nagrado. Transkripcije in prireditve ne prihajajo v poštev.

Zmagovalec, ki dobi nagrado, mora odstopiti g. Coolidgu ali g. Frostu izključno razpolaganje s pravico do (javnega ali privatnega) izvajanja svoje kompozicije, ki je dobila darilo, to pa za dobo šest mesecev od dneva, ko mu je bila priznana nagrada

ter odstopi z istim dnevom g. Frostu lastninsko pravico do izvirnega rokopisa te skladbe. To določilo se pa nikakor ne nanaša na založniške pravice, ampak samo na rokopis kot spominek.

Vse rokopise (partiture in posamezne glasove) je poslati brezimno in jih označiti s pseudonimom ali pa s šifro. Priložen pa mora biti poseben zavitek (kuvert), označen zunaj s pseudonimom ali šifro a vsebujoč pravo ime in naslov komponista. Kak znak istovetnosti ostane tajnost razsodišča. Imena udeležencev pri tekmah se ne razglase nikomur (izvemši zmagovalca), razen ako skladatelj temu izrečno pritrdi.

V slučaju, da razsodišče ne smatra nobeno izmed poslanih kompozicij vredno nagrade, se ta ne prisodi nikomur.

Vse skladbe se vrnejo na stroške vpošiljatelja, brez vsake odgovornosti, ako bi se izgubila na potu. Rokopisi, ki bi se ne zahtevali nazaj v teku enega leta po datumu izrečene razsodbe, se uničijo.

Kompozicije naj se pošiljajo na naslov:

Frank J. Frost, Ojai P. O., Ojai Valley, California.

Ojai Valley, 5. maja 1925.

Glasbeno zrnje.

»Slovenska šola, ki ne poje: prvič ni slovenska šola, drugič sploh ni — šola!«
(A. M. Slomšek.)

»Nekateri duhovniki store premalo za cerkveno petje.« (Izrekel pred leti goriški nadškof dr. Fr. B. Sedej nasproti duhovniku-glasbeniku.)

»Komaj mal' zapoje — 's teh orgel glas spusti, že odpira fara šace svoje — strašno biro mu deli.« (Žal, da so daleč za nami tisti srečni organistovski časi.)

»Nemci tako-le naredé harmonijo, mi Sloveni pa takó-le ljubimo.« (Gregor Rihar.)

Darovi.

Za klavir v ljubljanski orglarski šoli so dalje prispevali: g. Matej Vurnik, organist v Mirni peči, Din 10.—; g. Ivan Pogačnik, organist v Idriji Din 30.—; g. Andrej Štempihar, organist v Selcah pri Škofji Loki Din 15.—; g. Ciril Zrnec, organist v Begunjah pri Lescah, Din 10.—; gđe Minka Zacherl, učiteljica v Mariboru, Din 15.—; skupaj Din 80.—. Najlepše se zahvaljujemo in še priporočamo.

Ravnateljstvo orglarske šole.

Listnica uprave.

P. n. naročniki, ki smo jih nedavno terjali radi poravnave letošnje naročnine in ki se še niso vsi odzvali in plačali, prosimo, naj svojo dolžnost kar najhitreje store. To številko smo jim poslali še izjemoma; toda prihodnjic ne bomo več, ako ne pošljejo naročnine. Istotako se obračamo tudi še na vse ostale, ki so z naročnino še na dolgu, s prošnjo: Pohitite, čas je že.

Današnji številki je priložena glasbena priloga s sledečimi skladbami: Rožni venec, zložil Alojzij Mav, Immaculata in Himna Jezusovemu Srcu posvečenih družin, zložil Stanko Premrl. Posamezni izvodi po poldrug dinar.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.